Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 110 — ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 14 ՄԱՅԻՍ 1884 (Ն. Տ.) 26 ՄԱՅԻՍ — 1 ՇԱՊԱՆ 1301

ԳԱՅՍՊԱՆԳ

Դրամագլուխն տարեկան 3 զուարակ, եռամսեայ համար 2 զուարակ է։ Ասելի անգամներու համար զատ ասիրվելիք թիւն կը լայ։

Օրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ՝ որ և էր գրութիւն պէտք է ուղղել՝

«Ամ Խրատ ԹՈՒՅՆ ԱՐԵՒԵԼՔ օրագրի»

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ. Գալաթիա, Նոթատունկեան խան, իսկ գաւառներէն հետեւեալ հասցէին՝

(Մեղադրյալ) ասնոնք խանի դրելու դարձանք

غزته‌سی اداره‌سنه

40 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

ԳՆԱՅԻՆ ԱՌԱՔՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ	Համար	Տարեկան	դահեկան	արծաթ 200
»	»	Վեցամեայ	»	» 100
»	»	Եռամեայ	»	» 50
»	»	Ամսական	»	» 20
»	»	Հատով	»	» 1
Գաւառաց	Համար	Տարեկան	»	» 240
»	»	Վեցամեայ	»	» 120
»	»	Եռամեայ	»	» 60
Օտար	Երկրներ	Տարեկան	Ցլանիր	 56
»	»	Վեցամեայ	»	 28

Դրամը ղրկուած լրագրաց հասցեաւ ծախքը խմբագրութիւնն իրաց է։

Կ. ՊՈԼԻՍ
ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ 14 ՄԱՅԻՍ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Կաւկասիոյ կուսակալ Հանրածանօթ Տնտուքոֆ Քորսաքոֆ իշխանը Մերվ գնաց, Ռուսիոյ Ասիական նոր երկիրը վերակազմելու, և հոն ռուսական կարգեր ու կանոններ մոցնելու։ Կ'ըսուի թէ Տնտուքոֆ-Քորսաքոֆ իշխանը, Կեդրոնական Ասիոյ մէջ Ռուսիոյ շահուց վերին հսկողութիւնն իգործ դնելու համար, Մերվ պիտի մնայ երկար ժամանակ, կառավարչական պաշտօնով։ Ռուսք այսօր եւրոպական խնդիրներէ աւելի կը զբաղին Ասիական և ռազմական խնդիրներով, և կարեւոր է ուշադրութեամբ դիտել անոնց միտումներն այս կրկին ուղղութեամբ։ Կը հաւատանք թէ Ռուսիա բնաւ պատերազմասէր արամադրութիւն չունի այն պահուս, որովհետեւ կը տեսնէ թէ երկար ժամանակ խաղաղութեան պէտք ունի յիշեալ երկու կարգի խնդիրներն լաւ արժանաւոր մշակելու համար։ Ասիական խնդրոյ մասին, կը տեսնենք թէ Ռուսք հետզհետէ կ'ընդարձակեն իրենց երկիրները Կեդրոնական Ասիոյ մէջ, «սահմանաց ուղղութիւներ» ձեռք կը բերեն, և Զարին իշխանութեան հպատակելու հարկը ճանչող ժողովուրդներու «ինքնայօժար» հնազանդութիւնը կ'ընդունին, մինչդեռ իրենց գիւանագիտութիւնն զբաղած է այս երկրակալութեանց իրական նշանակութիւնը նուազեցնելու և սքօղելու Եւրոպիոյ առջեւ։ Ռուսք կ'ընեն այս երկրակալութիւններ երկու տարբեր նպատակներով, տնտեսական և քաղաքական։ Տնտեսական նպատակն է՝ ռուսական արհեստագործութեան ու վաճառականութեան համար նոր շուկայներ բանալ Ասիական այն նախնական ժողովրդոց մէջ, որք սակայն բոլորովին զուրկ չեն հարստութենէ։ Ընդհակառակն, երկրագործութեամբ, խաչարածութեամբ և բնիկ բերքերու առեւտրով նոքա բաւական հարստութիւն ունին դիրած, և Ռուսք կ'ուզեն եւրոպական վաճառք մուծանել անոնց մէջ։ Եթէ Ռուսք չընէին այսպիսի ձեռնարկ մը, Անգլիացիք Հնդկաստանի կողմէ սկսած էին արդէն ընել զայն, մինչդեռ երկրին աշխարհագրական դիրքն այնպէս է, որ Ռուսք աւելի դիւրաւ կրնան առեւտրական յարաբերութիւններ տածել կեդրոնական Ասիոյ ժողովրդոց հետ, քան թէ Անգլիացիները։ Քաղաքական նպատակն ոչինչ նուազ ուրոյն է և կարեւոր։ Ռուսք կ'ուզեն այնչափ մօտենալ Հնդկաստանի, որ երբ Եւրոպիոյ մէջ Մեծին Բրիտանիոյ հետ ընդհարում մ'ունենան, կարենան սպառնալ նորա հնդկական տացուածոց։ Հնդկաստան Անգլիացւոց հոգին է կերպիւ իւիք։ Անգլիացիք ամեն ինչ զոհեցին Հնդկաստանի Կայսրութեան տիրելու և զայն պահպանելու համար, և այժմ որ Հնդկաստան ամեն ժամանակէ աւելի տնտեսական և քաղաքական նշանակութիւն ու կարեւորութիւն ունի Մեծին Բրիտանիոյ համար, Անգլիացիք մեծագոյն պատրաստականութիւն ցոյց կուտան ամեն զոհողութեամբ պահպանելու զՀնդկաստան։ Ռուսք գիտեն զայս, և թէպէտ հաստատապէս մտադրած չլինին օր մը Հնդկաստանի տիրել, կը կարծեն, և իրաւունք ունին կարծելու, թէ պատանդով Հնդկաստանի, ներքին ապստամբութիւններ գրգռելով հոն, և ծանր դժուարութիւններ յարուցանելով Անգլիոյ, ազդեցիկ դէնք մը ձեռք պիտի բերեն այն բրիտանական զօրութեան դէմ, որ ցարդ անմատչելի և անհպելի կը թուէր ցամաքային տերութեանց։ Խորհուրդ մը, յորում Մեծն Նարոլէոն, իւր բոլոր հանճարով, զօրութեամբ ու պատեհ առիթներով ի վերջոյ թերացաւ, Ռուսք կ'աշխատին լռիկ մնիկ իրացուցնել զայն։ — Ցամաքի ճամբով դանել և ի հարկին զարնել Անգլիոյ մեկ վիրաւորելի կէտն։ Այդ պիսի կէտ մը, եթէ երբեք կայ աշխարհի մի կողմն, անշուշտ Ասիոյ մէջ է, Հիմալայա լերանց կողմն։ Դէպ հոն կը նային Ռուսք։ Դիտենք անոնց մէն մի շարժումը Կեդրոնական Ասիոյ մէջ, վերջին քառորդ դարու միջոցին, և դիւրաւ պիտի համոզուինք առ այս։ Ասոնք չիտակ կը բալեն դէպ ի Հիմալայա լեռները։ Ասիոյ Թանութիւնները Թրիմա Թանութեանց վիճակն ունեցան, և ամենէն անակնկալ երկրակալութիւնք ի գործ դրուեցան։ Մի քանի տարիներ առաջ, եմէ լսուեր Անգլիոյ մէջ թէ Ռուսք Աֆղանստանայ սահմանակից պիտի լինին, ամէն ոք կը յուզուեր, և պատերազմի հակառուս աղաղակներ կը լսուէին։ Բայց Անգլիացիներն եւս այնչափ լարժուեցան, որ առանց մեծ ցնցման տեսան ռուսական արծիւն ի վերջոյ հասաստակ Մերվի հին պարսպին վրայ, նաեւ «հին Առրախսի» սարին վրայ, ուստից շիտակ կը նայի Հերատի մէջ, և Աֆղանստանայ սիրան։ — այնչափ պատեհ են արծիւները, մանաւանդ ռուսական արծիւն, երբ արդէն Աֆղանստանայ սահմանագլխոց վրայ կը գտնուի։

Եւ զարմանալն այն է որ Ռուսերն իրենք չեն ծածկեր իրենց Ասիական երկրալութեանց այս քաղաքական նպատակը։ Չկարծուի թէ ինչ որ ասա յասալ կը բերենք իբրեւ Ռուսիոյ խորհուրդները Կեդրոնական Ասիոյ կողմը, պարզ ենթագրութիւն մ'է։ Ռուսք բարձրաձայն կը յայտնեն իրենց դիտաւորները, նոյն իսկ պաշտօնական և կէս-պաշտօնական թերթերու մէջ։ Օրինակի համար, Թուրքի մէկ վերջին թերթն մէջ տեսանք Տիֆլիսի ռուսերէն Փաստ-պաշտօնական լրագրին մայիս 6 թուով հրատարակած մէկ յօդուածին թարգմանութիւնն, յորմէ մեք ալ կը թարգմանենք սա հատուածը.

«Մեք Հնդկաստանի պէտք չունինք մեր Տէրութեան տնտեսական զարգացման համար։ Պէտք չունինք անոր պտուղաց կամ թէ յիրուն։ որովհետեւ տրմոիք լիուլի ունինք, և ի մասոյ մեր հողերուն վրայ մեծ քանակութեամբ յառաջ պիտի գայ նաեւ թէյ։ Եթէ ուզենք, տնտեսական կրնանք տիրել Հնդկաստանի, բայց կիսովին կը կործանինք աշխատելով մեր հպատակութեան ենթարկեալ պահել զՀնդկաստան, մանաւանդ ի նկատ առնելով այդ երկրի ծովեզերայ ընդարձակութիւնն և մեր նաւատորմի տկարութիւնն։ Հետեւապէս, մեր մերձեցումն ի Հնդկաստան կարեւոր է սա տեսութեամբ միայն, որ երբ հարկ լինի՝ միջոց կ'ունենանք ծանր հարուած մը տալու Հնդկաստանի։ Եւ իրօք, մեր քաղաքականութիւն ոչ այնքան նուաճել է զՀնդկաստան, որքան Հընդկերներն ազատել Բրիտանական լուծէն։ Քանի որ կը կենանք ի Մերվ, ի վերայ սահմանագլխոց Աֆղանստանայ, բաւական մերձ ենք Հնդկաստանայ, և պատերազմի ատեն Աֆղանստան նոյնչափ պիտի ծառայէ մեզ, որչափ Ռուսանիա մեզ ծառայեց Թուրքիոյ հետ մեր վերջին պատերազմի մէջ։ Հետեւաբար, պէտք չունինք դրաւելու զԱֆղանստան, զի այս երկիր աւելի մեր քան Հնդկաստանի կողմէ դիւրաւ հարուածելի դիրք մ'ունի։ Իւր բազմաթարդութեամբ (9 միլիոն բնակիչ) և այլ նկատմամբք, Աֆղանստան կը նմանի Ռուսանիոյ։ Այս ժողովուրդը դիւրաւ կարելի է դարձնել Հնդկաստանի դէմ, բայց անհնար է դարձնել մեզ դէմ։ Այն վճռումներ զոր այժմ Անգլիա կ'ընէ Աֆղանստանայ Էմիրին՝ զայն ցահերու յուսով, փորոյս նեաւած դրամի կը նմանին։»

Ռուսաց այս տարամարդութիւններն ու պատրաստութիւնները տեսնելով, պէտք է հետեւցնենք որ եթէ այսուհետեւ Եւրոպիոյ մէջ ծագի ծանրակշիռ խնդիր մը, յորում Անգլիոյ և Ռուսիոյ շահերն իրարու բաղխին, անգլոյ-ռուս խնդիրն այլ ևս չպիտի ներկայանայ ճիշդ այն պայմաններու տակ, ուր անցեալն մէջ սովորած էինք դիտել զայն։ Ընդհակառակն, նոր և կարեւոր տարերք մտած են խնդրոյն մէջ, բոլորովին ի նպաստ Ռուսաց։ Սոքա Եւրոպական միակ տերութիւնն են որ պիտի կրնան ըսել թէ կարող են ցամաքի ճամբով սպառնալ Անգլիոյ։ Լոնտոնի մէջ այս իրողութիւն կը հասկցուի իւր բոլոր նշանակութեամբ, բայց երկու տերութեանց միջեւ այժմ ունեցած յարաբերութեանց խանգարում չպատճառելու համար, Անգլիացիք մեծ աղմուկ չեն հաներ։ Ըստ կարի կ'աշխատին ամրացնել և ապահովել Հնդկաստանի սահմանագլուխները։ Բայց արդի ռազմագիտութեան համար, անհարատեւելի դիրք չկայ, բաւական է որ մատչելի լինի։ Անգլիա անմատչելի է, բայց Հնդկաստան այնպէս չէ այսուհետեւ։

* * *

Երկրորդ կարգի խնդիրն, որ այս պահուս բացատրէս կը զբաղեցնէ Ռուսերն, տնտեսական է, ըստ Ռուսիոյ թէ՝ ժողովրդեան և թէ՝ կառավարութեան ուշադրութիւնը կը դրաւեն ընդհանրապէս բնիկ արհեստից, տարազագործութեան ու վաճառականութեան զարգացման վերաբերեալ առարկայներ, որոց աղդային յատուկ կարեւորութիւն մը կ'ընծայեն։ Ռուսիա պաշտպանողական խիստ դրութեան մը կը հետեւի օտար երկիրներու հետ իւր առեւտրականյարաբերութեանց մէջ։ Այն-պարոյ թանգարանի համար, աշխատում է դէպի ինքը դրաւել Քուրդաշտի խանին, խոստանալով, որպէս բարեկամութեան առհաւատչեայ գեղեցիկ Սանամին նրան կեանքեան տալ։

«Մի այնպիսի մարդ, որպէս մեր մէլիքն էր, պատրաստ էր իր փառասիրութեան համար զոհել ամեն ինչ։ Նա նայում էր իր ազգէն վրայ, որպէս իր նժոյդներից մէկի վրա, որ շատ անգամ ընծայում էր այս և այն խանին, նրանց բարեկամութիւնը դրաւելու համար։

«Պարզ, մաքուր, անարատ մնացած ժողովրդի կրօնական զգացմունքը վիրաւորվում էր, տեսնելով, որ իր մէլիքը արաբական սովորութիւններին է հետեւում, բայց նրա խուլ բողոքը լսելի չէր լինում։

«Դուք մի փոքր տեղեկութիւն ստացաք մեր երկրի այն ժամանակվայ դրութեան մասին, չարունակեց աղակապեար, հիմա դառնանք դէպի օրիորդ Սանամը։

«Ախոռատան բակից մի փոքրիկ դուռ տանում էր գեղի պարտէզը, որ կապած էր մէլիքի ամրոցին Սանամը սովորութիւն ունէր երեկոյեան պահուն պարտէզում պտտելու։ Նա մենակ այնտեղ, յոլովակի թէ կը դրաւեմ նրան։ Երկար անհանգիստ կեր-

«Ես հարկացոյց գժբախտ աղջկայ խռովութեան պատճառը և իսկոյն դուրս եկայ ախոռատնից։ Արեւը արդէն մայր մտնելու մօտ էր։ Ես սպասում էի, մինչև բոլորովին մթնի, որ յարմար ժամանակ գտնեմ Սանամի հետ տեսնվելու։

«Բայց մինչեւ մեր տեսնվելը, հարկաւոր է ձեզ տեղեկացնել, որ այն ժամանակ Ղարադաղի գաւառում կային հայոց երկու նշանաւոր մէլիքներ։ մէկը մեր մէլիքն էր, իսկ միւսը, նոյնպէս հին տոհմից, աւելի զօրաւոր էր քան թէ մերը։ Ղարադաղի հայերի իշխանութիւնը բաժանված էր այդ երկուսի մէջ։ Երկուսն էլ անմիաբան, հակառակ միմեանց, միշտ աշխատում էին սարքացնել միմեանց, ջնասել միմեանց, և այդ պատճառով ներքին երկպառակութիւնը երկրից անպակաս էր լինում։ Պարսիկ խաները, օգուտ քաղելով դրանց թշնամութիւնից, աւելի բորբոքում էին կռիւը։ Եւ այդ, ի հարկէ, աւելի ձեռնտու էր նրանց, երբ հայոց դլխաւորները չէին կարող միանալ, որ ընդհանուր ուժերով պատերազմէին երկրի արտաքին թշնամու դէմ։

«Վերջին ժամանակներում մեր մէլիքը մոռացումի է բոլորովին ոչնչացնել իր հակառակորդին, և այդ նպատակին հասնելու համար, աշխատում է դէպի ինքը դրաւել Քուրդաշտի խանին, խոստանալով, որպէս բարեկամութեան առհաւատչեայ գեղեցիկ Սանամին նրան կնութեան տալ։

«Դարձեալ ասեմ, մեր մէլիքն էր, պատրաստ էր իր փառասիրութեան համար զոհել ամեն ինչ։ Նա նայում էր իր ազգէն վրա, որպէս իր նժոյդներից մէկի վրա, որ շատ անգամ ընծայում էր այս և այն խանին, նրանց բարեկամութիւնը դրաւելու համար։

«Պարզ, մաքուր, անարատ մնացած ժողովրդի կրօնական զգացմունքը վիրաւորվում էր, տեսնելով, որ իր մէլիքը արաբական սովորութիւններին է հետեւում, բայց նրա խուլ բողոքը լսելի չէր լինում։

«Դուք մի փոքր տեղեկութիւն ստացաք մեր երկրի այն ժամանակվայ դրութեան մասին, չարունակեց աղակապեար, հիմա դառնանք դէպի օրիորդ Սանամը։

«Ախոռատան բակից մի փոքրիկ դուռ տանում էր գեղի պարտէզը, որ կապած էր մէլիքի ամրոցին Սանամը սովորութիւն ունէր երեկոյեան պահուն պարտէզում պտտելու։ Ես մնացայ այնտեղ, յուսալով թէ կը դրաւեմ նրան։ Երկար անհանգիստ կեր-

պով թափառում էի, բայց ոչինչ չը տեսայ։ Արեւը մտաւ, մութը սկսեց հետզհետէ թանձրանալ։ Ես մայ ամրոցը այն դռնով, որ ուղղակի տանում էր դէպի Սանամի սենեակը։ Նախասենեակում ճրագ չը կար։ Մօտեցայ նրա կացարանի դռանը, ներսից լսվում էր մի այսպիսի սոսկալի խօսակցութիւն.

— «Լռե՛ւ կաց, անզգամ... ինչպէս ես համարձակվում... քեզ մոթել կը տամ... ինչ որ ասում եմ, պէտք է հնազանդվես...

«Այդ նրա հօր ձայնն էր։

— «Հողե՛մ քո սարաղ գլուխը... էլ ի՞նչ ես ուզում... կը դնա խանի տունը, խանում կը դառնա... միշտ զուտ ու զուտում կը հագնես...

«Այդ նրա խորթ մօր ձայնն էր։

— «Թէ որ ասանէք թէ որ կրաբատէր ինձ, էլի այն կասեմ— պարսկի կին չեմ դառնայ, հոգիս չեմ կորցնի...

«Այդ Սանամի պատասխանն էր։

«Ես յետ քաշվեցայ, մի անկիւնում կծկվեցայ, երբ լսեցի մէլիքի քայլերի ձայնը։ Նա իր կնոջ հետ դուրս եկաւ, անցաւ իմ մօտից, բայց մութի մէջ չը կարողացաւ նկատել ինձ։ Ես լսեցի հետեւեալ խօսակցութիւնը.

ԲԱՅԵԶԻ

(Շարունակելի)

ԹԵՐԹՈՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

84

ԽԱՉԱԳՈՂԻ ՑԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆԸ

ՄԱՍՆ ՉՈՐՐՈՐԴ

ԱՒԱՆԱՊԵՏԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

ԱՌԱՋԻՆ ԳԻՇԵՐ

— «Անցա՛ն, գնացին հին ժամանակները... խօսեց նա, խորին կերպով հոգւոց հանելով.— «յիսուն էր, շատ անդամ հանդուցեալ մէլիքը մտնում էր այստեղ։ Ձիաները մէկը միւսի կողքին շարված էին յիսունի չափ, չազ։ սիրուն, կասես թէ, ամեն մէկը մի ուռչի լինէր։ Հանդուցեալի սիրտը փառաւորվում էր, ձեռքով զա կում էր իմ բամակին, «չա՛տ ապրես, ասում էր, Թունի, ձիաները լաւ ես պահել»... ու այն րոպէում հանում էր իր հագիցը կապան, լինձ խալաթ էր տալիս։ Բայց հիմա՞... ոչ այն մէլիքը կայ, և ոչ այն ձիաները... Բոլորը պապիկ մէլիքը ընծայից պարսիկ խաներին... Բայց ա՜ա՛խ... պարսիկ խաներն էլ մեզ ձիաներ ընծայ անում, որ հանդուցեալ մէլիքը նրանց հոգին չը հանէր... տերևի նման դողդողում էին, երբ նրա շուքն էին տեսնում...

«Մէլիքների տան վարիմի փառքի յիշատակը և նրա թուլանալը ներկայ մէլիքի օրերում այն ասոմնան ցաւերով լցրին բարեսիրա ծերունու սիրտը, որ նա, կարծես, բոլորովին չէր նկատում իմ ներկայութիւնը, և իսպառ մոռացաւ այն հարցը, որով ես մի քանի անգամ դիմեցի նրան։ Ես դարձեալ հարցրի.

— «Ես այդ բոլորը գիտեմ, դուս այն ասա՛, ի՞նչ է պատահել Սանամի հետ։

«Նա դարձեալ լռեց համբերութիւնից հանեց իր երկարաբանութեամբ։

— «Խե՛ղճ աղջիկ, երանի՛ թէ, բնաւ ծնված չը լիներ... երանի՛ քո մօրը, որ չուտ մեռաւ և աչքերով չը տեսաւ այդ նախատինքը... Բայց ալեւոր Թունին մեղա՞ որ էր, նա մը՞նաց, չը մեռաւ և չը տեսած բաներ տեսաւ... Մի այդպիսի բան կարո՞ղ էր պատահել հանդուցեալ մէլիքի օրերում։ Նրա ժամանակում Ատուծոյ բարութիւնով լցված էր մեր երկիրը։ դալն ու գառը միասին էին ապրում։ մարդիկ խաղաղութեամբ ցանում էին, հնձում էին, ուտում էին, ուրախանում էին... Բայց հիմա՞, — հիմա մարդ ոչ իր գլխի տէրն է և ոչ իր ապրանքի տէրն է... ամեն բան փչացաւ... ոչ կարդ կայ, ոչ կանոն... ամեն մարդ իր սրտի ուզածն է անում... Իսկ մեր մէլիքը իր քէֆերից չէ արմենանում... Բայց այդ վերջինը... նրա այդ վերջին ապրամունքը... ա՜խ, Աստուած, այդ ի՞նչ բան է...

— «Ի՞նչ արարմունք, գոչեցի ես բարկութեամբ, — դէ՛ ասա՛, ի՞նչ ես սիրտս տրաքեցնում։

— «Ի՞նչ արարմունք... դու չէր լսել, հարցրեց նա զարմանալով։

— Ես ոչինչ չեմ լսել։

— «Մեր մէլիքը (ա՜խ, Տէր Աստուած, նրան մէքիչ խելք տուր) հա՛, մեր մէլիքը ամեն բան տորի տակ տուեց, ամեն բան տանիում վրա ածեց... Խաները նրա հօրից տերևի նման դողում էին, երբ դալիս էին նրա տալամին, ժամերով կանգնում էին գրանը, մինչև հրաման չէին բաստանում, չէին համարձակվում ներս մտնել։ Բայց թուլասիրտ արդին հիմա խաների ոտքերն է լիզում, խնարհվում է նրանց առջև... Այդ բաւական չէ, իր հարազատ աղջիկը նրանց կնութեան է տալիս... մի լոյս հոգի է կորցնում...

— «Սանամին է տալիս, հարցրի ես սարսափելով...

«Սանամին, ապա ո՞ւմ, պատասխանեց նա, իր մարած աչքերից արտասուքը սրբելով։

«Ես հարցրեցի դժբախտ աղջկայ մասին։ Նրա հետ մեր վերջին զրուցի մէջ, Հեռեւաբար, պէտք չունինք դրաւելու զԱֆղանստան, զի այս երկիր աւելի մեր քան Հնդկաստանի կողմէ դիւրաւ հարուածելի դիրք մ'ունի։ Իւր բազմաթարդութեամբ (9 միլիոն բնակիչ) և այլ նկատմամբք, Աֆղանստան կը նմանի Ռուսանիոյ։ Այս ժողովուրդը դիւրաւ կարելի է դարձնել Հնդկաստանի դէմ, բայց անհնար է դարձնել մեզ դէմ։ Այն վճռումներ զոր այժմ Անգլիա կ'ընէ Աֆղանստանայ Էմիրին՝ զայն ցահերու յուսով, փորոյս նեաւած դրամի կը նմանին։»

Ռուսաց այս տարամարդութիւններն ու պատրաստութիւնները տեսնելով, պէտք է հետեւցնենք որ եթէ այսուհետեւ Եւրոպիոյ մէջ ծագի ծանրակշիռ խնդիր մը, յորում Անգլիոյ և Ռուսիոյ շահերն իրարու բաղխին, անգլոյ-ռուս խնդրոյն այլ ևս չպիտի ներկայանայ ճիշդ այն պայմաններու տակ, ուր անցեալն մէջ սովորած էինք դիտել զայն։ Ընդհակառակն, նոր և կարեւոր տարերք մտած են խնդրոյն մէջ, բոլորովին ի նպաստ Ռուսաց։ Սոքա Եւրոպական միակ տերութիւնն են որ պիտի կրնան ըսել թէ կարող են ցամաքի ճամբով սպառնալ Անգլիոյ։ Լոնտոնի մէջ այս իրողութիւն կը հասկցուի իւր բոլոր նշանակութեամբ, բայց երկու տերութեանց միջեւ այժմ ունեցած խանգարում չպատճառելու համար, Անգլիացիք մեծ աղմուկ չեն հաներ։ Ըստ կարի կ'աշխատին ամրացնել և ապահովել Հնդկաստանի սահմանագլուխները։ Բայց արդի ռազմագիտութեան համար, անհարատեւելի դիրք չկայ, բաւական է որ մատչելի լինի։ Անգլիա անմատչելի է, բայց Հնդկաստան այնպէս չէ այսուհետեւ։

* * *

Երկրորդ կարգի խնդիրն, որ այս պահուս բացատրէս կը զբաղեցնէ Ռուսերն, տնտեսական է, ըստ Ռուսիոյ թէ՝ ժողովրդեան և թէ՝ կառավարութեան ուշադրութիւնը կը դրաւեն ընդհանրապէս բնիկ արհեստից, տարազագործութեան ու վաճառականութեան զարգացման վերաբերեալ առարկայներ, որոց աղդային յատուկ կարեւորութիւն մը կ'ընծայեն։ Ռուսիա պաշտպանողական խիստ դրութեան մը կը հետեւի օտար երկիրներու հետ իւր առեւտրականյարաբերութեանց մէջ։ Այն-պարոյ թանգարանի համար, աշխատում է դէպի ինքը դրաւել Քուրդաշտի խանին, խոստանալով, որպէս բարեկամութեան առհաւատչեայ գեղեցիկ Սանամին նրան կնութեան տալ։

«Դարձեալ ասեմ, մեր մէլիքն էր, պատրաստ էր իր փառասիրութեան համար զոհել ամեն ինչ։ Նա նայում էր իր ազգէն վրա, որպէս իր նժոյդներից մէկի վրա, որ շատ անդամ ընծայում էր այս և այն խանին, նրանց բարեկամութիւնը դրաւելու համար։

«Պարզ, մաքուր, անարատ մնացած ժողովրդի կրօնական զգացմունքը վիրաւորվում էր, տեսնելով, որ իր մէլիքը արաբական սովորութիւններին է հետեւում, բայց նրա խուլ բողոքը լսելի չէր լինում։

«Դուք մի փոքր տեղեկութիւն ստացաք մեր երկրի այն ժամանակվայ դրութեան մասին, չարունակեց աղակապեար, հիմա դառնանք դէպի օրիորդ Սանամը։

«Ախոռատան բակից մի փոքրիկ դուռ տանում էր գեղի պարտէզը, որ կապած էր մէլիքի ամրոցին Սանամը սովորութիւն ունէր երեկոյեան պահուն պարտէզում պտտելու։ Ես մնացայ այնտեղ, յուսալով թէ կը դրաւեմ նրան։ Երկար անհանգիստ կեր-

պով թափառում էի, բայց ոչինչ չը տեսայ։ Արեւը մտաւ, մութը սկսեց հետզհետէ թանձրանալ։ Ես մայ ամրոցը այն դռնով, որ ուղղակի տանում էր դէպի Սանամի սենեակը։ Նախասենեակում ճրագ չը կար։ Մօտեցայ նրա կացարանի դռանը, ներսից լսվում էր մի այսպիսի սոսկալի խօսակցութիւն.

— «Լռե՛ւ կաց, անզգամ... ինչպէս ես համարձակվում... քեզ մոթել կը տամ... ինչ որ ասում եմ, պէտք է հնազանդվես...

«Այդ նրա հօր ձայնն էր։

— «Հողե՛մ քո սարաղ գլուխը... էլ ի՞նչ ես ուզում... կը դնա խանի տունը, խանում կը դառնա... միշտ զուտ ու զուտում կը հագնես...

«Այդ նրա խորթ մօր ձայնն էր։

— «Թէ որ ասանէք թէ որ կրաբատէր ինձ, էլի այն կասեմ— պարսկի կին չեմ դառնայ, հոգիս չեմ կորցնի...

«Այդ Սանամի պատասխանն էր։

«Ես յետ քաշվեցայ, մի անկիւնում կծկվեցայ, երբ լսեցի մէլիքի քայլերի ձայնը։ Նա իր կնոջ հետ դուրս եկաւ, անցաւ իմ մօտից, բայց մութի մէջ չը կարողացաւ նկատել ինձ։ Ես լսեցի հետեւեալ խօսակցութիւնը.

ԲԱՅԵԶԻ

(Շարունակելի)

յաջողութիւն ունեցաւ Եւրոպական հրապարակաց վրայ, ուր մինչեւ 15 անգամ սորագրեցաւ պահանջուած գումարը, պատճառն այն է թէ արդիւնաւոր նպատակի մը յատկացուած էր, և ի վերջոյ շահ յառաջ պիտի բերէր։ Պատերազմի ծախքեր կամ Էլմնացոյցի բացեր գոցելու համար կնքուած փոխառութիւնք ապարդիւն են, և այս պատճառաւ ծանր պայմաններով ու դժուարաւ կը կնքուին միշտ։ Ռուսք արդէն սկսած են դէպ ի Սիպերիա երկաթուղոյ յոյժ երկայն գծի մը շինութիւնն այս փոխառութեան բերած գումարներով, և տնտեսական մեծ արդիւնքներ կը սպասուին հաղորդակցութեանց միջոցներուն ստանալիք նոր ընդարձակումէն։ Ուրիշ գծեր կեդրոնական Ասիան ուղղակի յարաբերութեանց մէջ պիտի դնեն Ռուսիոյ սրբոյն հետ։ Սիպերիա ինքնին առանձին աշխարհ մի է ամբողջ Եւրոպայէն ընդարձակագոյն, և ունի մանաւանդ հանքային մեծ հարստութիւն։ Այդ մութ երկրին քաղաքակրթութեան առիւծ բացուիլն անշուշտ նոր երեւոյթ մը, նոր դարձուած մը պիտի տայ Ռուսիոյ ճակատագրին։ Կեդրոնական Ասիոյ մէջ ալ կան շատ բարեբեր հողեր, և բազմութիւն ժողովրդոյ որք ռուսական շուկայներու յաճախորդներ պիտի դառնան։

Այս հակիրճ դիտողութիւններն օգտակար համարեցինք ներկայել, ցոյց տալու համար թէ Ռուսաց դրծունէութիւնն այս պահուս ինչ ուղղութիւն ունի։ Թէ բարեկամ և թէ թշնամի երկիրներու ներքին գործունէութեան վրայ որոշ դաղափար ունենալ միշտ օգտակար է մեզ։ Եթէ բարեկամներու օրինակէն կը քաղաքերուինք, ոչ-բարեկամց ջանքերն առաւել ազդեցիկ կերպիւ կը դիտուին և կը դիտուին զմեզ։ Եւրոպա ո՛ր չափ ալ զբաղեցնէ զմեզ, կը պարտինք չմոռնալ թէ մեր ուշադրութենէ պէտք չէ վրիպի մեր հզօրագոյն դրացւոյ թէ արտաքին և թէ ներքին աշխարհավարութիւնն, այն պահուն իսկ որ ամենէն աւելի խաղաղասէր կը թուի։ Աշխարհակալութիւնք որք կը գործուին ի խաղաղութեան, չեն նուաղ կարեւոր, նուաղ արդիւնաւոր կամ օտար երկիրներու համար նուաղ վտանգաւոր, քան զայն աշխարհակալութիւններ որք պատերազմաւ եւեթ ի դլուխ կը հանուին։

ԱՆՕՐ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ ԹՂԹԱՐԵՐ

Այս առաւօտեան թղթաբերով մեր ստացած Լոնտոնի և Բարիզի լրագրաց թուականը կը հասնի մինչեւ 23 մայիս, անցեալ ուրբաթ։ Աւստրիկ նորագոյն լուրերն, ի բաց առեալ այն լուրեր որոց արտասանումն արգիլեալ է յայտուկ ազդարարութեամբ։

—Գլեքսանդրիայէն, մայիս 20 թուով, առ Թայմս. Ֆիշերը անգլ. հաղարապետն Ապատիէ ցեղին մարդոցմէն 1,000 հոգի կը հաստատէ սահմանագլխին երկայնութեամբ Քորոքոյէն ցկարիր ծով։ Հաղարապետ Զերմայա Սուաքիմի մէջ անգլ. նաւային զօրց գործածման պէտք չտեսաւ։ Քարոզը հաղարապետն այս ուրբաթ կը քալէ դէպ յԱսիուդ, ուր կը հասնի 11 օրէն։

—Պերլին, 21 մայիս առ Հաւաս. Ռուսիոյ կայսրուհին աստ հասաւ։ Վիլհելմ կայսրը երկաթուղւոյ կայարանը դնաց դիմաւորելու։

—Մարիտ, 21 մայիս. Կոմս Թորէնօ երեսփոխանաց ժողովոյ նախագահ ընտրուեցաւ 249 ձայնիւ։ Ընդդիմադիր կուսակցութիւնը չմասնակցեցաւ քուէարկութեան։

—Գահիրէ, 21 մայիս, առ Տէպա. Տօնկոլայի կառավարիչը Տէպուէհ հասաւ, կը դիմադրէ զօրաց եւ քաշուելուն և 100 ձի, 1000 հրացան ու պարար կը խլեր։ Երէկ Զէպէհր փաշա պատգամաւորներ ղրկեց ի Խարդում, երեք տարեր ճամբայներէ, Կորտոն զօրավարին և պահապան զօրաց վիճակին վրայ տեղեկութիւն առնելու համար։ Եթէ պատգամաւորք կարենան Խարդում հասնիլ, երեք ամէն առաջ չպիտի կարենան վերադառնալ։

—Լոնտոն, 21 մայիս. Թայմս կ'ըսէ թէ կառավարութիւնը տակաւին որոշած չէ զօրք ղրկել Կորտոն զօրավարին օգնութեան, թէեւ այս արշաւանաց ծրագիրը պատրաստուած է արդէն պատերազմական Նախարարին ձեռամբ և պատրաստ է Նախարարութեան ներկայացուելու։

—Բեռլին, 20 մայիս, առ Բոլիտիք Քորէսպոնտենց. Ոստիկանութիւնը երեք ծածուկ տպարաններ դտաւ Ուիսպուրի թաղին մէջ։

—Հրանատի թագաւորն ու թագուհին Գլեմիոյ թագաւորին ու թագուհւոյն այցելութիւն տալու համար Պրուսէլ զբնային մայիս 20ին։ 1830ի յեղափոխութենէն ի վեր, յոլովք Պելճիա բանտեցաւ Հոլանտայէն, առաջին անգամն էր որ Հոլանտայի թագաւոր մը այցելութիւն կուտար Պելճիական արքունեաց։

—Նիու Եորքի վերջին սեղանաւորական տագնապին պատճառաւ կործանեալ քանի մը հարստներ անձնասպանութիւն գործեցին։ Հռչակաւոր Պ. Ճէյ Կուլտ, որ Նիու Եորքի Պորսայի թագաւորն էր, մեծամեծ կորուստներ բրաւ նմանապէս։

—Գահիրէ, 23 մայիս. առ Սրանդարդ. Եգիպտոսի անգլիական գործակատար Պ. Ֆիֆիորտ Լդյտի մեկնիլը իրաց նախկին վիճակին վերադարձի նշան մ'եղաւ։ Ներքին գործոց պաշտօնատան մէջ, անգլիերէնը պաշտօնական լեզու մնալէ դադրեցաւ. ամբողջ թղթակցութիւնք ֆրանսերէն և արաբերէն լեզուաւ կը կատարուին և բաղմաթիւ թարգմանիչք ճամբուեցան։

—Պէրլին, 23 մայիս. Երէկ Պէրլինի մասերը ծանր արկած մը պատահեցաւ։ Զօրագունդ մը նորակազմ կամրջի մը վրայէն անցած ժամանակ, կամուրջը փլաւ։ 19 դինուորք վիրաւորեցան։

—Լոնտոն, 23 մայիս. Երեսփոխանաց ժողովը կը շարունակէ ընտրական բարենորոգմանց ծրագրի վիճաբանութիւնը։ Պ. Պրոտրիք առաջարկած էր «Ի-սպեալ թագաւորութիւն» բառերը վերցնելով, «Մեծն Բրիտանիա» բառերը գործածել, որպէս զի Իռլանտան զուրս ձգուի ծրագրէն, և աւելի երեսփոխան տալու իրաւունք չտեսնենք։ Այս բարեփոխման առաջարկը քուէն վիճաբանութենէ յետոյ, մերժուեցաւ 137ի դէմ 332 ձայնիւ։

—Վիէննա, 21 մայիս. Կառավարական թատրոնին հրդեհէն վնասուողներուն ի նպաստ հանդանակութիւն բացուեցաւ։ Կայսրը 1000 ֆիորին տուաւ։

—Լոնտոն, 21 մայիս. Պրէսֆորտէն կը ծանուցանեն թէ 1,500 ներկայաց գործաւորք գործադուլ ըրեր են։ Իրենց աւուրչէքին վրայ 10 % յաւելում մը կը խնդրեն։ Ուրիշներ ալ կը միանան ասոնց և կը կարծուի թէ գործադուլ ընդհանրուն թիւը մինչեւ 5000ի բարձրանայ։

—Լոնտոն, 21 մայիս. Եգիպտոսի նորագոյն լրոց համեմատ, Սուաքիմ ազատամարտաց սպառնալեաց ենթարկեալ է։ Անցեալ շաբաթ 1000 ոչխար գրաւեցին և կիրակի դիշեր հարիւր 50 մէգր հեռի էին քաղաքէն, և հրաց նամգութեան սկսան որ 2 ժամ տեւեց։ Քանի մը տուներ գնդակներով ծակոտեցան։ Պահապան զօրքերը դէմ չդրին այս յարձակման, և անդլիացի զօրաց ցամաքն ելեալ յետոյ միայն ապստամբք ետ քաշուեցան։ Լսեր Թայմսի, յոյն մը խոստացաւ նամակ մը հասցուցանել Կորտոն զօրավարին ի Խարդում և պատասխանը բերել 2 ամսէն, պայմանաւ որ 1000 անգլ. ոսկի ըստանայ։ Եթէ չյաջողի, վարձատրութիւն չպիտի ընդունի։

—Անդեսայերը ծանուցին թէ Բոլոնիայի ծերունի վիսկոնտն և քանասուն Պ. Ֆրաղնոքի և Բրուսիայի նախորդ դասպայ մը, հարիւրապետ Հէնց, Լայբցիկի բարձրագոյն տանին առջեւ կը դատուին՝ Գերմանիոյ զինուորական գաղտնիքները դրամով վաճառելնուն համար օտար տերութեանց, մանաւանդ Ֆրանսայի։ Մայիս 19ին դատարանն իւր վճիռը տուաւ, 9 տարի չդիմակայ ազատութեան դատապարտելով դՀենց, և զՊ. Ֆրաղնոքի՝ 3½ տարի բերդարգելութեան։

—Պ. Ժիւլ Ֆերրի մայիս 20ին յայտարարեց երեսփոխանաց ժողովոյն թէ կասպանախորհրդոյ խնդրոյն վրայ բանակցութիւնք Անգլիոյ հետ դեռ շարունակուելուն պատճառաւ, չկրնար պատասխան տալ այս մասին եղած հարցմանց։

—Ֆրանքֆորտի Առեւտրական սենեակը խնդրեց Պիսմարք խրատէն որ մեծ տերութեանց առաջարկեալ դեսպանախորհրդին առթիւ ազդ ուսպէս պաշտպանէ եգիպտական արժեթուղթի ունեցող Գերմանացւոց շահերը։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

(Հեռաքէր Մեր յատուկ Թղթակցէն)

ՀԱՆԴԻՍՄԲ ԾԵՐԵՒԱՆ

«ԵՐԵՒԱՆ, 12|24 մայիս, Երեւոյ

«Երեւանայ դատարանին նախագահն այսօր մեծ հացկերոյթի մը տուաւ ի պատիւ պատուիրակաց։ Երեւանայ Առաջնորդը ներկայ էր։ Մեր ճաշած միջոցին հասաւ Նոր Պէյ Սրբազանի և Մագուտեան Սիմոն պէյի սորագրութեամբ Վարչական հեռագիրն, (որ Աէր-Եէլի մէջ արդէն հրատարակեցաւ)։ Հանդիսականք յոյժ գոհ եղան։ Եռանդալից բաժակներ պրպրուեցան յանուն Ներսէս Զ. Կաթողիկոսի և Կ. Պոլսոյ Ազգային Ժողովոյն։»

ՆԵՐՍԷՍ Զ.

ՄԱԿԱՐ ԱՌ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Ի՜ Ամենապատիւ Կրօնական և Թագաւորական Ժողովոյ, Խորին Նարդեր սրբազան և Մաքսոյ Մեծն պէյ.

«Էջմիածին, 24 մայիս. Երեւոյ (Ֆրանսերէն).—Համայնմի իրարանութեան հետ շնորհակալութիւն կը յայտնեմք Ձեր շնորհաւորական հեռագրին համար. բայց ցաւած ենք նորընտիր Կաթողիկոսին կրկնակի հրաժարումներն իմանալով։ Ընտրողական ժողովը լուծուած է։

ՄԱԿԱՐ ՍՐԲԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

ՇՆՈՐՀԱՒՈՐԱԿԱՆ ՀԵՌԱԳՐԵՐ

ՊՐՈՒՍԱ, 11|23 մայիս. — (Թուքերէն). Հայոց Ամեն. Պատրիարք Ներսէս սրբազան, ի Կ. Պոլիս. Հիմա լրագրերէն իմացայ այն ուրախարիթ լուրը, ուր համոյն Ազգին հետ և ես ոգի ի բուն (ՀԱՆ ՊԷՐԳԷ) ակնդէտ կայի։ Ուստի, կը փութամ ամենայն յարգանօք շնորհաւորել Ձեր Կաթողիկոսութիւնն, և յերկնից մաղթել երկար կեանք և յաջողութիւն Ձեր Սրբազնութեան համար։

ԲՍԲԹՈՂԻՄԷՈՍ ԱՐԲԵՊԻՍԿՈՊՈՍ
Ա՜ՐՈՒՆԵՐՔ Հայոց

—ՍՊԱՀԱՆ, 24 մայիս. (Անգլիերէն) Հայոց Պատրիարք Ներսէս. — Ցանուն եկեղեցւոյն Հայոց ի Պարսկաստան և ի Հնդկաստան, ես ամենայն յարգանօք կը շնորհաւորեմ Ձեր Սրբութեան ընտրութիւնն, Ամենայն համազգային Հայրապետութեան։ ԳՐԻԳՈՐԻՈՍ ՍՐԲԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

—ՏԳԼԻՍԷՆ, մայիս 24 թուով, Պ. Գրէյթոր Սրբազան, ի դիմաց «Մշակի» բոլոր խմբագրութեան, կը շնորհաւորէ Ն. Սրբազնութեան ընտրութիւնը։

—ՄՈՍԿՈՒԱ, 25 մայիս. (Ֆրանսերէն). Հայոց Պատրիարք Ներսէս. Ձեր Կաթողիկոսական ընտրութեան լուրն առնելով ուրախութեամբ լցուեցանք. ուստի թէ իմ անուանս և թէ յանուն Լազարեան ճեմարանի, զոր վարելս պատիւն ունիմ, կը փութամ իմ անկեղծ շնորհակալիքս ղրկել, Ձեր Սրբութեան օրհնութիւնը խնդրելով։ ՏՆՕՐԷՆ ՃԷՄԱՐԱՆ

ԴԻՈՐՈ ՔԱՆԱՆՈՅ

—ՏԳԼԻՍ, 24 մայիս. Առ Ն. Սրբութիւն Ներսէս, Կ. Պոլիս (Ֆրանս.). Տփղիսի Հայոց դրագիտական դասն՝ կը հրճուի տեսնելով զՁեզ ի գլուխ Եկեղեցւոյն Հայոց, և Ձեզ կ'առաքէ իւր ցնծագին շնորհաւորութեանց ուանձնուիրական դգացմանց հաւատիքը։

(ՍորոքբոՆիէ)

Երիցեան, Պարխուտարեան, Արասխանեան, Տիրատեան, Սմբատեան, Արիսոզոմ Օհաննէսեան, Տէր Դաւոնդեան, Եղնկեան, Նազարեան, Մնացականեան, Բաքիքի, Մանուչեան, Տէր Յովհաննէսեան, Տէր Մարգարեան, Տէր Դաւիթեան, Լազարեան, Սուլթանեան, Ցարոյ, Խանազիրեան, Սուղուդեան, Սրբուհի Երիցեան։

—ԵԼԻՍԱՒԵԹԳՐԱԴ, (Գանձակ) (Ֆրանսերէն), 23 մայիս. Կ. Պոլիս. Բարձր Ներսէս սրբազան Պատրիարք Հայոց. — Վերջապէս հեռագիրը ծանոյց Ելիսաւետգրադի Հայոց թէ դուք, Սրբազան Հայրն մեր, ընտրուած էք Կաթողիկոս, և ի՜սանդամ ընտրուած է Մելքիսեդեկ սրբազան. ընտրութիւն մը, ում երկար տարեներ հետէ կը բաղձային Հայք, մեծագոյն ցնծութիւն, ուստի անսահման ուրախութիւն կը զդան այս պատեհս։

ՍորոքբոՆիէ

Քահանայք՝ Բաբաքէչեանց, Տէր Յովսէփեանց, Թումանեանց, Իսպարեանց.

Դասաւոր՝ Ներսիսեանց, Օգնական դասախօսի՝ Լազարեանց, Բժիշկք՝ Տէմիրճեանց, Հանամիրեան, Ճարտարապետ՝ Մարգարեանց, Զինուորականք՝ Զիրալեանց փոխ գնդապետ, Ռոտիոնեանց քընեազ, Մելիք Պէյլէրեանց, Մելիք Ալլահվերտեանց, Մելիքեանց հարիւրապետ, Թիմուրպէկ Սոմսոն, Մելիք Մենեղանեանց։

Փաստաբանք՝ Ահարոնեանց, Աւագեանց, Դաղուկեանց, Լազարեանց։

Դասաւոր՝ Մելիքեանց, Յարութիւնեանց, Գարայօվ, Շահսուարեանց.

Երեսփոխան՝ Աւշարեանց.

Նոտար՝ Տէր Ազարեանց.

Մելիքեանց, Մելիք Աղամանեանց, Նարատեանց, Տէր Ներսէսեանց, Իրալեանեանց, Ազանեանց, Գրիգորեանց, Նանագեանց, Լեոնիկեանց, Նանագեանց (Դարբնէալ), Լեոնիկեանց (Դարբնէալ), Մարգարեանց, Հայրապետեանց, Կիրակոսեանց, Մարտիրոսեանց, Վարդանեանց, Վարդապետեանց, Մանասեանց, Սէրիանեաց, Գաբրուսեանց, Իսակեանց, Սարգիսեանց, Պրոտոկեանց, Զէրչեանց, Ազանիսեանց, Տէր Աւետիքեան, Արութեան, Տէր Մելքոնեան, Բալամեանց, Սուքիասեանց, Ռոստոմեանց, Բաղտասարեանց, Յովհաննէսեանց, Մարտիրոսեան, Շարիբեանց, Սոսփանեանց, Աստուածատուր Սոսեփանեանց Աստուածատուր Աբրահամեանց, Բարատաշեանց, Ենանոյեանց, Սուքիասեանց, Գէորգեանց, Տէր Մարգարեանց, Մելքիսեդեկեանց, Մարամեանց, Յովհաննէսեանց (Դարբնէալ), Խաչատրեանց, Սարգսեանց, Օհանեանց, Յովհաննէսեանց (Դարբնէալ), Սարդիսեանց (Դարբնէալ), Սիմոնեանց, Աղապէկեանց, Գոճայեանց, Յովհաննէսեանց (Դարբնէալ), Գարբիսեանց, Վարդանեանց (Դարբնէալ), Վահրամեանց, Զահուրեանց, Մարտիրոսեանց (Դարբնէալ), Պեսրաեանց, Օհանեանց (Դարբնէալ), Գոմանեանց, Նարջաբաբեանց, Միրզոյեանց։

Ծան. Անունները որչափ հնար է ուղղութեամբ նշանակել ջանացինք, սակայն գաղղիական տառերով լինելուն քանիսը շատ այլայլեալ էին, և մեր նոյնպէս նշանակեցինք, առանց կարդալու ճշդութեան եւրաշաւորել։

—ՅԳՂԻՍ, 24 մայիս. (Ֆրանսերէն) Կ. Պոլիս, Ն. Սրբութիւն Ներսէս. Տփղիսի Հայ վաճառականք միահամուռ կը յայտնեն իրենց սրտագին ուրախութեան անկեղծ ըղդացումները Էջմիածնի ընտրութեան արդեանց համար, և շնորհաւորելով և ողջունելով զՆ. Սրբութիւն, յոյժ սաստիկ անհամբերութեամբ կը սպասեն այն վայրկենին ուր պիտի կարենան անձամբ ներկայել իրենց ջերմագին զգացմանց հաւատիքն՝ իրենց սրբերի եկեղեցւոյն գլուխը տեսնելով զՆ. Սրբութիւն։

ՍորոքբոՆիէ. Յովհաննէս Զաթարով, Գրիգոր Թամամով, Ալեքսանդր Զիկ ոնով, Ալեքսանդր Մանթաշէվ, Եսայի Թիշէվ, Յովհաննէս Մովսիսով, Ալեքսանդր Մելիքազարեանց, Յովհաննէս Միրզոյէվ, Լեմուել Էմուլով, Պաղտասար Եղիազարով, Գէորգ Ռոթինով, Կարապետ Մութաֆով, Դաւրիել Ախվերդով, Պաղտասար Տէր Միրզայէանց։

—ՏԷՐՊԷՆՏ, 24 մայիս. (Ֆրանսերէն) (*) Կ. Պոլիս, առ Ն. Բարձր Սրբութիւն, Պատրիարք Ներսէս. Հաճեցէք հեռագրաւ արդ ելլալ քահանայի ձեռնադրութիւնն Էջմիածնի մէջ։ Մ՜՜՜՜՜՜՜

—ՏԻԳԼԻՍ 12 մայիս 1884, Ամենապատիւ Տ. Ներսէս Սրբազան Պատրիարք.

Ի Կ. Պոլիս

Ստորագրեալքս յանուն մեր ութսուն հարեւանցոյց, իշխանաց, ազնուականաց, պաշտօնականաց, կը գոհանամք Նախախնամութենէն Էջմիածնի ընտրութիւնն առաջնորդած Լալուն համար, և կը խնդրեմք Ձեր բարձր Սրբազնութենէն որ բարեհաճի ընդունիլ մեր շնորհակալութիւններն։

Ճ՜ՆԷՐԷԼ Խանդաղրոֆ
Իշխան Պէկիմ-Զէկոֆ
Իշխան Ամատունի
Պետական Խորհ. Սանդուխտեանց

—ԷՋՄԻԱՆԻՆ 12 մայիս 1884
Մայրագոյն Պատրիարք Կաթողիկոս Ամենայն Հայոց ՆԵՐՍԷՍ
Կ. Պոլիս

Ընդհանուր Վաղարշապատ բոլորովին երջանիկ է շնորհաւորելով զամբառնալն Ձեր բարձր Սրբազնութեան յԱթոռս Հայրապետութեան ամենայն Հայոց։ Ազգն համարձակ ապրիսանք չընդունիր Ձեր շարժարարանն։ Ցեռս այսորիկ Ներսէս և հայուն բարոյական կեանքը միմեանց նոյնանիշ են։

Շ՜ՆԷՐԷԼ
ԿԻ՜ԼԻՇՆԴՈՐԵԱՆ

—ԶՄԻՒՌՆԻԱ, 12 մայիս 1884
Ամենապատիւ Տ. Ներսէս Սրբազան Պատրիարք Հայոց.

Ի Կ. Պոլիս

Անպատում ցնծութեամբ իմացանք Ձեր բարձր Սրբազնութեան երջանկաւէտ ընտրութիւնն յաթոռս Հայրապետութեան Հայոց։ Շնորհաւորելով կաղաչեմք ջերմագին եռանուալ Ձեր հրաժարանին։

Ձեր Սրբազնութիւնն՝ հակառակ պարագայի մէջ անդարմանելի տրխրութեան պիտի փոխարկէք մեծ խնդութիւնն ազգին, զոր սիրեցիք այնքան։

Կեցցէ՜ Ներսէս Զ. Կաթողիկոս ամենայն Հայոց։ Հայ Եղեռնարդ (**)

—ԶՄԻՒՌՆԻԱ, 12 մայիս 1884
Ամենապատիւ Տ. Ներսէս Սրբազան Պատրիարք Հայոց.

Ի Կ. Պոլիս

Լսելով այն ուրախարիթ լուրն, որ կաւուեր Ձեր բարձր Սրբազնութեան ընտրութիւնն Աթոռս կաթողիկոսութեան Սրբոյ Էջմիածնի, կուգամ շնորհաւորել Ձեր այն նուիրական և փառաւոր ընտրութիւնն և յայտնել իմ իղձերս զորս կը տածեմ Ձեր բարձր Սրբազնութեան յարատեւ երջանկութեան, առողջութեան և յաջողութեան համար։

Յովհաննէս Սարգիսեան

Եկեղեցական Համագումար ժողովոյ գումարման օրն յայտնի չէ դեռ։ Հետեւաբար Կիլիկիոյ կաթողիկոսական խնդիրն կը մնայ տակաւին իւր ծանրացեալ վիճակին մէջ։ Կատուղեմք, թէ Եկեղեցական Համագումար ժողովէն ոչն խնդրոյն մնրամանան քննութեան ու տեղեկագրութեան համար կարդեալ յանձնաժողովն տակաւին պատրաստած չէ տեղեկագիրն, և միայն խնդրոյն վերաբերեալ բոլոր թղթերն հաւաքուած պահուած են յանձնաժողովոյն քով։

Ցաւօք սրտի կը լսեմք, թէ ասկէ դրեթէ հինգ տարի առաջ, 1879 յուլիս 19ին, Ամեն. Տ. Ներսէս Ս. Պատրիարք Հօր նախաձեռնութեամբ, Ազգային թիւրական զարգացման ժանդակեալ նպատակաւ կազմուած Հայոց Տնտեսական ընկերութեան Տնօրէն խորհուրդն, որ ընկերութեան զարգացման վերջին փորձ մ'ևս ընելու համար անցեալ տարւոյ մարտ 28ին ի պաշտօն կոչուած էր, բազմաչխատ ճիգեր թափելէ յետոյ, Ազգայնոց նիւթական և բարոյական ոգեկոչութիւններէն զատ ևս յուսահատ հրաժարիր ղրկած է նախորեակ ապրիլ 23ին առ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն։

Դանտիլիի Երկոտասան Առաքելոց եկեղեցւոյ քահանայ Տ. Յովհաննէս Դաղէմբեարեան վախճանեցաւ անցեալ հինգշաբթի։ Օրմանն ու յուզարկաւորութեան հանդէսը կատարուեցաւ նոխազահութեամբ Դեր Տ Մատթէոս Ս. Եպիսկոպոսի Իզմիրեանց։ Վախճանեալ քահանայն 73 տարեկան էր, և 39–40 տարի հետէ քահանայութեան պաշտօն կը վարէր։

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն չարեւելշաբթի Պատրիարքական ինկելով պիտի նախագահէ Քաղաքական Ժողովոյ և Ուսումնական Խորհրդոյ, որոնք՝ ըստ առաջարկութեան Ուսումնական Խորհրդոյ՝ համաձայն նիստ պիտի ընեն, կեդրոնական վարժարանի խնդրոյն համար։

Ս. Էջմիածնի կաթողիկոսական վերջնական ընտրութենէն յետոյ անշուշտ այժմ ամեն Հայ անհամբեր կսպասէ Բեռլրսբուրգի վաճառականաց ձայն առնուլ։ Պէտք է դիտնալ, թէ բան արտասանութեան Պաշտեմեկիայի՝ Ս. Էջմիածնէն մէկ եկեղեցական և մէկ աշխարհական պատգամաւոր Տփղիս կուսակցին կը ուսին ընտրական սենեկագիրն, և անտի կը ղրկուի Բեռլրսբուրգի առ ներքին գործոց նախարարն, որ կը մասուցանէ Վեհափառ Հայրն առ ի ընտրութիւն և վաճառականաց։ Ահա այս գործողութեանց համար առ նուազն 10 օր կ'անցնին, և յարթուս վերջը կը հասնի ի Պոլիս Հայրն բարեհաճութեան հրամանը։

Ինչպէս նախնեաց օրեր, նոյնպէս երէկ բազմութիւն և նշանաւոր ազգայինք և օտարազգիք դիմեցին Մինչգաիւղ առ Ամեն Ս. Պատրիարք Հայրն՝ ի շնորհաւորութիւն։

Ամեն. Տ. Եսայի Ս Պատրիարքը, և Պուլկարաց Էրզարքին Դեր. Փալանդրն ալ Դարուբէհեան էֆէնտիի հետ այցելցին երէկ առ Նորին Բարձր Սրբազնութիւն։

Հռովմէական Հայ Ինտոնեան Միաբանութեան միջոցաւ ի Մեծաւոր Դեր. Հ. Ռափայէլ վ. Մխաէրեան, երկու միաբան վարդապետաց հետ այցելցին Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր՝ ի Մինչգաիւղ փոխադրուելուն առթիւ։

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն երէկ Օրմանեան Տ. Մատթիոս և Տ. Եսայիա Աշտարակեցոյ վարդապետաց և քանի մի նշանաւոր ազգայնոց հետ փոխադարձ այցելութեան գնաց նոցա վանքն, և մեծ պատուով ընդունուեցաւ Դեր. Մխաէլեան Արքեպիսկոպոս և Վեր. Ամատեան Հարց կոչմանէ։ Ս. Պատրիարքը բաղձաց չէնքն ու մատենադարանը տեսնել, և բաւական ժամանակ ուշէ անցուց նոյն վանքին մէջ գտնուած ընտիր գրչագիրները, պատկերաց հաւաքածոյները, դիւանական գրութիւնները և ուրիշ նշանաւոր բաներ։

Մինչգաիւղի Փիշմիշոյան փողոցին վրայ գտնուող Անտոնեանց վանքը՝ հակառակ իւր արտաքին անշուք կերպարանաց, ի ներքուստ ճաշակաւոր շինութիւն մի է, և ընտիր նկարներ, և 5–6,000 հատորով հարուստ մատենադարան մը, և հեռատեսութեան Սրբոյ Էջմիածնի, կուգամ շնորհաւորել Ձեր այն նուիրական և փառաւոր ընտրութիւնն և յայտնել իմ իղձերս զորս կը տածեմ Ձեր բարձր Սրբազնութեան յարատեւ երջանկութեան, առողջութեան և յաջողութեան համար։

Յովհաննէս Սարգիսեան

Եկեղեցական Համագումար ժողովոյ գումարման օրն յայտնի չէ դեռ։ Հետեւաբար Կիլիկիոյ կաթողիկոսական խնդիրն կը մնայ տակաւին իւր ծանրացեալ վիճակին մէջ։ Կատուղեմք, թէ Եկեղեցական Համագումար ժողովէն սոյն խնդրոյն մնրամանան քննութեան ու տեղեկագրութեան համար կարդեալ յանձնաժողովն տակաւին պատրաստած չէ տեղեկագիրն, և միայն խնդրոյն վերաբերեալ բոլոր թղթերն հաւաքուած պահուած են յանձնաժողովոյն քով։

ԳԻՐՔԵԼԻ ՆԱԽԱՆՁԱԽՈՂՈՒԹԻՒՆ

Թ. ֆրանս հրատարակուող ռուսական Նովոյէ Վրեմյէ օրաթերթի մէջ կկարդանք մի ռուսահայ երիտասարդի կողմէ ազգային պաշտոյ նախանձախնդիր կոչելու հետեւեալ գովելի օրինակը։

Մի ամիս առաջ վերոյիշեալ թերթին Բեռլրսբուրգի գրուած մի թղթակցութեան մէջ ըսուած է եղեր թէ՝ Բեռլրսբուրգի գեղարուեստական ֆէստիվալի մէջ այնկերտուող բոլոր կովկասցիք չատ մեծ ցեղարուեստական ձիրք և յառաջդիմութիւն ցոյց կուտան բաց ի միայն հայազգի կովկասցիներէ, որք աւելի իրենց ընչին գործերը խանութներ պատրաստելու և վաճառականութիւն անելու հետամուտ են, քան թէ արուեստը վսեմ եռանդով ուսանելու։ Իր չարամիտ զրպարտութեան ճշմարտութեան պատկեր տալու համար, հայատեաց թերթիցը անուանած է եղեր հայ ուսանողներէ միայն անունը, որոյ աշխատասիրութեան և յառաջդիմութեան մասին անդաստ տեղեկութիւն է տացեր Հայազգի ուսանողի մականունը ճանչնալով լինելով, Թերթակցութեան մէջ այդ անունն իսկ յիշուելով, ծառայել է նշանակ ոսրը հայ ուսանողներու պատիւը չշաղփելու։

Բարեբաղդաբար նոյն իսկ Պ. Շամշիով լինելով գեղարուեստական հեմարանի համար ուսանողաց մէջ ամենէն յառաջադէմը, իմանալով որ իր անունը առիթ կ'ծառայէ ամբողջ ազգի պատիւը արատաւորելու համար, ուսանողական պայմաններու բոլոր խոտութիւնները արհամարհելով և իր ասպարէզն իսկ զոհելու պատրաստութիւն յանձն առնելով, Աստուծոյ վարչութեան առաջ ամենաազնիւ բողոք կրառնայ իր անունով եղած սեփական վիրաւորանաց դէմ և չանսայով գրգիռներու յորդորներու, հաստատութեամբ կպահանջէ կամ գինքը Դրէֆոյէն արձակել կամ թէ յանուն նորա վարչութիւն ամենակարուել կերպով և հրապարակապէս հերքել թղթակցութեան մէջ եղած զրպարտութիւնը։ Վարչութեան արնօրինութիւնը խորհրդակցելէն յետոյ կ'որոշէ զինամել Պ. Շամշիովի պահանջին, որով կտեսնենք Ն Ադրեանէ լրագրի 112 թիւին մէջ հետեւեալ պաշտօնական ազդը որը տարուած է Կովկասեան գրաքննութեան անօրինութեամբ։

«Պաշտօնական հրապարակային յայտարարութեամբ կ'վիպէ Պետերբուրգի կայսերական գեղարուեստական Ակադեմիայի վարչութիւնը թէ լիշեալ Ակադեմիոյ հոյակէն ուսանող Պ. Շամշիովով ոչ միայն իւր արուեստի պատուոյն դէմ ունէ զեղծում բնաւ չէ բրած, այլ և իր արուեստին և միանգամայն ակադեմիոյն պատիւ բերելով նորա ոսկեմատեանը ստորագրեր կհամարուի որ երկու մրցման մէջ հետզհետէ առաջին յաղթանակը տանելով տացած է երկու մեծագոյն արծաթեայ Միտալ, իսկ այժմ կ'պատրաստուի վերջին մրցման միակ ոսկի Միտալը առնելու համար և այլն։

Ջերմապէս դրուատելով երիտասարդ ռուսահայ երիտասարդին այս պիսի ազգային պատուաբերգացումը, կը բարեմաղթենք որ իւր առաջնորդուած փայլուն ասպարէզի մէջ ելս միւսնոյն զղացումը պահէ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կայսերական հրամանաւ՝

Կէօրիճէի կառավարիչ կարգեցաւ՝ Մանասթիրի կեդրոնական կառավարիչ Թայսը փաշա։

Կէօրիճէի նախորդ կառավարիչ Մէհմէտ Ֆէրիտ պէյ՝ Մանասթիրի կեդրոնական կառավարիչ անուանեցաւ։

Սանկիէի երկրորդ ատիճան տրուեցաւ՝ հանրաբանութեան ու անտառաբանութեան վարժարանին վերատեսուչ Հէքիմեան էֆէնտիի։

Ռսթաղլ–ամիրէ–Միւտիւրլիի ասպարքրքական իրեր կը պարունակէ։ որք անդր փոխադրուած են նոյն Միաբանութեան Հռովմայ մէջ եղող վանքէն, որ հակահաստեան խնդրոյն առթիւ փակուեցաւ 1870ին։

Ամեն. Ս. Պատրիարքը Անտոնեանց վանքէն դառնալուն, Ց. Գուրգէն էֆէնտիի Հայկական կրթարանն ալ այցելեց, և աշակերտաց ուսումնարանը մնալով, հոգեշահ խրատներ խօսեցաւ և օրհնելով մեկնեցաւ։

Ակնայ Առաջնորդ Դեր. Տ. Գաբրիէլն Մ. վարդապետ Պրուսանտեանց Գուզկունճագի եկեղեցւոյն առժամանակեայ քարոզիչ կարգեցաւ։ Կը լսեմք թէ Մանդաչ և Դրոշ Լ Բրոշի ծանօթ հեղինակը մնադիր է նմանօրինակ ընտիր հաւաքածոյից հրատարակութեան աշխատիլ, զոր պատրաստած է իւր վերջին տարիներու ուսումնասիրութեանց մէջ։

ԳԻՐՔԵԼԻ ՆԱԽԱՆՁԱԽՈՂՈՒԹԻՒՆ

Թ. ֆրանս հրատարակուող ռուսական Նովոյէ Վրեմյէ օրաթերթի մէջ կկարդանք մի ռուսահայ երիտասարդի կողմէ ազգային պաշտոյ նախանձախնդիր կոչելու հետեւեալ գովելի օրինակը։

Մի ամիս առաջ վերոյիշեալ թերթին Բեռլրսբուրգէն գրուած մի թղթակցութեան մէջ ըսուած է եղեր թէ՝ Բեռլրսբուրգի գեղարուեստական ֆէստիվալի մէջ այնկերտուող բոլոր կովկասցիք չատ մեծ ցեղարուեստական ձիրք և յառաջդիմութիւն ցոյց կուտան բաց ի միայն հայազգի կովկասցիներէ, որք աւելի իրենց ընչին գործերը խանութներ պատրաստելու և վաճառականութիւն անելու հետամուտ են, քան թէ արուեստը վսեմ եռանդով ուսանելու։ Իր չարամիտ զրպարտութեան ճշմարտութեան պատկեր տալու համար, հայատեաց թերթիցը անուանած է եղեր

տիճան տրուեցաւ՝ պուլկարաց Էքզարքին գործակատար Եօրղաքի Էֆէնտիի։

Սալիսէի ատիճան տրուեցաւ՝ Էտիրնէի անտառաց վերատեսուչ Խաչատուր Էֆէնտիի։

—

Գասթամունիի Էվգաֆի համարակալ կարգեցաւ՝ Էտիրնէի Էվգաֆի նախկին համարակալ Նէշաթ Էֆ։

Առևտրական նախարար Սուպհի փաշա շաբաթ օրը բացակայ էր պաշտօնատեղիէն, անձնական տկարութեան պատճառաւ։

—

Մովսէսի նախարարն՝ որ հիւանդ էր, ապաքինելով՝ ներկայ գտնուեցաւ Ուրբաթ հանդիսին, և Օգոստ. Սուլթանը լսելով՝ մեծարեց զնա։

—

Դեսպանատանց ու հիւպատոսարանաց վերաբերեալ գոյից ապահովի խնդրոյն համար՝ Բ Դրնէն առ դեսպանատունս ուղղեալ ծանուցագիրն առաջարկած է, որ դեսպանատանց ու հիւպատոսարանաց պաշտօնակալք, այսուհետեւ, մաքսատան դիւանաց գոյ եղած ժամանակ, իրենց անուամբ գրկուած գոյքերը չառնուն առանց Էմ-Էֆ-ովէի, և ընկալագիր տան։

—

Գրուսպէն ի լրոյ գրուած է առ մեզ, թէ այժմ Գրուսա գտնուող պուլղարաց Էքզարքն՝ յիշեալ քաղաքին մէջ պուլղար եկեղեցւոյ մը հիմնարկութեան պիտի ձեռնարկէ, և թէ՝ ի վաղուց հետէ 20–30 պուլղար ընտանիք կը գտնուին ի Գրուսա, և յատուկ Գ-ուլղէր Մ-հալլէ անուն վաղէմի թաղ մ՝ալ ունին։

—

Շաբաթ առաւօտ հինգ գործաւորք Ֆընտըղլը պատի մը ստորոտն տչխատած ժամանակ, պատը վերանին փլելով, մէկը վիրաւորեալ վիճակի մէջ աղատեցաւ և չորսը մեռան։

—

Վեհ. Սուլթանին կողմէ Ռօսոլֆ իշխանին նուիրեալ նժոյգներըՎիէննա տանող զնուորականք Գոլոս վերադարձան։

—

Մեծ Եպարքոսին լծակիցն, որ ժամանակէ մը հետէ հիւանդ էր, երէկ գիշեր կնքեց մահկանացուն Մէջարգուրնի ապարանքին մէջ։

—

Երէկ Բերայի յունական Միլլոգոսի տարեդարձի հանդէսը կատարուեցաւ։ Կրթական նախարարն նախարարաց ժողովոյ մէջ գտնուելուն պատճառաւ, Նորին վեհափառութեան կողմանէ Իլիաս էֆէնտի Ներկայ դտնուեցաւ, և հանգիսին պատշաճ ատենախօսութիւն մ՝ըրաւ։

—

Թուրէ կը գրէ, թէ մայրաքաղաքէս կարգեալ կրթական վերատեսչաց Ղանիւբ, ինչպէս ուրիշ նոհանդաց մէջ նոյնպէս և ի Բրդուսան քուրդ ցեղերու մէջ այս տարի 30 էն աւելի նախակրթարանք բացուեր են։

—

Մարքիզ Տը Վրի՝ որ, ինչպէս գրուած եմք, մայրաքաղաքս եկած է Թուրքիոյ երկրագործական վիճակը քննելու համար, Օգոստ. Սուլթանն զինապետ Ահմէտ պէյի միջոցաւ 30 լիրա նուիրեց՝ Պէյպազարի թշուառաց համար։

—

Միհիլիի բանաէն քանի մը բանտարկեալք փախեր են՝ պատը ծակելով, տակայն ոստիկանք իսկոյն հասեր բռներ են։

—

Երէկ Սիլիվրիի մեծաւն բաշխուեցաւ Կայսերական զօրաց։

—

Սօխումի Օսմանեան հիւպատոս Գրիգոր էֆէնտի մայրաքաղաքս եկաւ հրամանաւ։

—

Քարբերդի գուառական լրագրէն կիմացուի, թէ մօտերս նոյն կողմերը տեղացող յորդառատ անձրեւաց հեղեղներն Քարբերդի գիւղօրէից մէջ հաղարի չափ տրա տպականներ, և յԱրապկիր բազում կամուրջ ու ջաղացք աւերեր են։

—

Բումէլիի Դեպասքէր Նէֆիպ էֆէնտի՝ Եալովա գնաց օգտակարութեան համար։

—

Օգոստ. Սուլթանն, իւր հիւրն եղող Բահվէթուլլահ էֆէնտիի համար 5000 դրուշ ամսաթոշակ, Օիլայմարի մեծ փողոցին վրայ հոյակապ ապարանք և կապք մը սահմանել հաճեցաւ։

—

Մովսէսն ապաներէն Հաշիմ էֆէնտիի, որ մօտերս նոր դիտակ մը հրատարակեր էր, և լաւ ընդունելութեան արժանացած էր, Նորին վեհափառութիւնը հազարապետութեան ատիճան չընորհեց։

—

Հալէպէն առնուած տեղեկութեանց համեմատ, կ՝ըսէ Մ-Ռիֆաթ, Սուրիոյ Բօլսա և Սաթամէ կոչուած երկու ցեղերու միջեւ անհամաձայնութիւն ծագելով, Սաթամէներու գլուխն 1500ի չափ մարդիկ կը ժողվէ և թշնամւոյն վրայ կը յարձակի։ Կատաղի կռուէ մը յետոյ, ուր Բօլսաբաւական թուով մարդ կը կորսնցնեն, Սաթամէք քանի մը տուներ աւարի կուտան և ոչխարաց հօտեր կը յափշտակեն։ Հալէպի կուսակալ Ճէմիլ փաշա այս լուրն առնելուն, փութաց գունդ մը զրկել։ բայց ասոնք 14 ժամ խուսափարանէն հալածելէ յետոյ հարկադրեցան ետ դառնալ, վասն զի ձիերը չէին կարող յառաջ երթալ անապատին մէջ։ Ասոր վրայ, կուսակալը ներքին գործոց նախարարութենէն հրահանգ խնդրեց և ըստ այնմ միացաւ բարեկամ ցեղերու հետ որք 300 հեծեալ մարդ աւելցուցին զօրաց գնդին, և յաջողեցան հանել խուսափարաց։ Դարձեալ կռիւ տեղի ունեցաւ, Սաթամէք խոյս տուին, իսկ զինուորք Հալէպ վերադարձան։ Կուսակալն իրողութիւնը Բ. Դրան ծանուցանելով, խնդրած է որ խիստ պատիժ մը տրուի այդ խուսափարաց ցեղին, որպէս զի այլ եւս չիրգնեն հասարակաց անդորրութիւնը վրդովել։

—

Քանի մ՝օր առաջ Սիւլէյմանիէի կողմը Դայսէրլի Ահմէտ փաշայի ապարանքին աղախիններէն մին պարտէզը գտնուած պահուն, ստորերկրեայ աղմուկ մը լսելով, փութաց ապասաւորներուն իմաց տալ. ասոնք ալ եկան և ականջ դրին։ Արդարեւ անսովոր աղմուկ մը կը լսուէր գետնին տակէն, բայց յայտնի չէր ինչ լինելը։ Մօտակայ պահականոցին իմաց տրուելով, քանի մը ոստիկանք, թաղին Իմամն և Մըգտարն եկան գետինը փորել տուին, և ահիւ տեսան որ պարտէզին արտաքին պատին տակ ական մը փորուած էր կիսաւարտ։ Ոստիկաններէն երկուքը մէջը մտան, և Ճայեալք բերանը սպասեցին. կատարուած քննութենէն ստուգուեցաւ թէ մտադրութիւն կար այս ականին ճամբով օդն հանել այն տունն ուր կը բնակի եղեռնական դատարանի անդամ և հանգուցեալ Ահմէտ փաշայի փեսայ՝ Հիւսէյին պէյն։ Ականին մէջ աշխատող գործաւոր մը և պարսիզպաններ ձերբակալուեցան և խիստ հարցաքննութեան ենթարկուած են։

—

Մայիս 9/21ին, Գըրդ-Քիլիսէի մէջ կարիտասական յորդառատ անձրեւներ տեղացեր են երկու ժամու չափ. դեռասին ողողեր է և հեղեղք քանի մը խանութներ տարեր են։ Բարեբաղդաբար եղած վնասը մեծ չէ և մարդու կորուստ չկայ։

—

Տեղական լրագիրք, ընդ որս և մեր, գրած էինք յառաջագոյն թէ Փիլիպէի մէջ, պատերն խռովարար ազդարարութիւններ փակցուած էին։ Հէնց լրագիրը կ՝ըսէ թէ պատմուածին չափ կարեւորութեան արժանի բան մը չէ այս։ Արեւելեան Բումէլիի նախորդ կուսակալին կուսակից «ազատ-ազգային» կուսակցութեան գործն է, որք գիշերանց ազդարարութիւններ փակցուցեալ տուեր են, հրաւիրելով ժողովուրդը որ ցոյցեր ընէ, Ալէքօ փաշայի վերընտրութեան համար։ Առաւօտուն ոստիկանութիւնը ժողովել տուեր է բոլոր փակցուած թղթերը, միանգամայն յանձնարարելով երկրին ամեն կողմերու կառավարչաց որ եթէ այս տեսակ բաներ կրկնուին, յայտնեն ժողովրդեան թէ քանի մը ունայնամիտ մարդոց գործն են և նշանակութենէ բոլորովին զուրկ։

—

Թղթատարական վարչութիւնը հետամուտ է նորանոր բաւարարութիւններ ներմուծել այդ ճիւղին մէջ։ Այս անգամ լենդիր կայ՝ պարունակած արժէքին յայտնի նամակաց առաքման դրութիւնն ընդունիլ, որոյ համար 1878ին մասնաւոր պայմանագիր մը կնքուած է ի Բարիզ, Թղթատարական տիեզերական Միութեան անդամ քանի մը տերութեանց միջեւ։ Թղթատարական Միութիւնը հարկ եղած բանակցութեանց ձեռնարկած է, այդ կարգադրութեան ինքն ալ մասնակցելու համար։

—

Վաց անուղղակի տրոց վարչութեան Պրուսայի ճիւղին Տնօրէն Պ. Սքանավլի՝ նոյն վարչութեան Սուրիոյ ճիւղին քննիչ կարգեցաւ։

Վերջին օրերս Պսամոմի մէջ առատ ձիւն տեղացեր է։

—

Այս ուրբաթ առաւօտ Ապտիւլ-Բահիմ անուն պարտիկ մը սպանուած գտնուեցաւ Պոլիս, Վալիտէ խան, իւր սենեակին մէջ։ Այս մարդն երկար տարիներ է ի վեր խանը կը բնակէր, վաճառականաց գործերը կը տեսնէր և անսոյզմէ մոյն խանութին պահպանութիւնն իրեն յանձնուած էր, ուր կանցընէր գիշերները։ Ուրբաթ առաւօտ վաճառականք սովորական ժամուն սենեակը երթալով դուռը գոց գտան, քանի մը մարդիկ կանչելով, խորտակեց և տեսաւ Ապտիւլ-Բահիմ գետին փռուած, դլուխը վիզէն բաժնուած, արիւնթաթախ։ Քանի մը մարդոց վրայ կասկած լինելով, ձերբակալուած են։

—

Մայրաքաղաքիս բաղմամեայ բժիշկներէն Տօքթ. Լէմոնիտէս Նոսընթաց օրը մեռաւ ի Սամաթիա։ Հանգուցեալն իւր բարեգործութիւններով և ճարտարութեամբ բաղմաանօթ անձ մ՝էր։ յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ մեծ շքով։ Սամաթիոյ և եէնիգիւղէի շրջականերէն խուռն բազմութիւն կը հետեւէին դագաղին։ Դամբանականք խօսուեցան և մարմինը փոխադրեցաւ Պաղլըքի գերեզմանատունն, ուր հանդուցեալին բարեկամաբար մնադիր են համեստ մահարձան մը կանգնել։

ՑՈՒՆԱԿԱՆ ԴՈՐՄԵՐ

Ցունաց Պատրիարքական Տեղապահ Տ. Ագաթանգեղոս Սրբազան շրջաբերական կոնդակ մը զրկեց Կ. Պոլսոյ Պատրիարքարանի իրաւասութեան տակ գտնուող թեմերու Մեսրաբպոլիսներուն և եպիսկոպոսաց, ծանուցանելով Պատրիարքական խնդրոյն լուծումը, և խնդրելով որ նոր Պատրիարքի ընտրութեան համար իւրենց քուէներն առաքեն Թէնէրի Պատրիարքարանը, սահմանեալ ժամանակամիջոցին մէջ։ Նոյն շրջաբերականաւ, Պատրիարքական տեղապահը հրաւէր կը կարդայ միանդամայն յիշեալ թեմերու բնակչաց՝ ընտրել իրենց աշխարհականպատուիրակներն, որք պիտի մասնակցին Պատրիարքական ընտրութեան քուէարկութեան։ Ցունական Գէզէթին լրագիրն սապէս կհամառօտէ Ներքին գործոց Վեկիլ Նախարարին կողմէ առ Պատրիարքական տեղապահն ուղղեալ թէզէրէն։

«Ընդունեցանք ձեր պատուական գիրն ի պատասխանի Կաւալորական Պոյրուլտիին։ Հաճութեամբ տեսանք անդ Ցունաց ազգին հաւատարմութեան և անձնուիրութեան զգացմանց հաւատիքն առ Կայսր։ Կառավարութիւնն՝ որ երբէք չէ դադրած զայն յարդելէ։ Կայսր։ Կառավարութիւնը փափաքելով ներդաշնակութիւն պահել ի մէջ իւր և ձեր հաւատարիմ ազգին, վերստին կը չնորհէ նմա բոլոր այն արտօնութիւնները և առանձնաշնորհումներ, որք բարենորոգմանց պատճառաւ փոքր ինչ խախտած էին, և իրաց նախկին կացութեան մէջ պահուիլը կը հրամայէ։ Դալով քահանայից, կրօնականաց և կրօնաւորուհեաց նկատմամբ հետեւելի դատավարական եղանակին, Պատրիարքական ընտրութեան համար գումարելի Ընդհ. ժողովն պիտի որոշում տայ այս խնդրոյն մասին, ի նկատ առնելով Տէրութեան և Եկեղեցւոյն արժանապատուութիւնն։ Եթէ իրաց վիճակն և կանոնները փոքր ինչ խախտեցան, այդ թիւրիմացութեանց պատճառն է նախկին Պատրիարք Գովակիմ Սրբազան։ Հաճեցէք նորա յաջորդին ընտրութեան ձեռնարկել, ըստ հաստատեալ կանոնաց»։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

Այս օրուան

ԱԺԱՆՍ ՌԻԻԳԵՐ

Պերլին, 24 մայիս

Այս աւուր Նախնական Զայնագրէ կ՝ըսէ. Լուր կայ թէ քանի մը ռուս սպայք որք Սարախսի մօտ Աֆղանեան հողը գնացած էին, Աֆղան զօրաց կողմէ ձերբակալուեր են։

Վիէննա, 24 մայիս

Հունգարիոյ Երեսփոխանական ընտրութեանց համար, որք յառաջիկայ ամսոյն մէջ պիտի կատարուին, մեծ շարժում կը տիրէ։

Բեղրասպուրգ, 24 մայիս

Ռուսիոյ կայսրուհին քանի մ՝օր միայն պիտի մնայ ի Ռիւբէնհայմ և ամսոյս վերջը Բեղրասպուրգ պիտի վերադառնայ։

ԱՅԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

Բարիզ, 24 մայիս

Նախարարապետ Պ. Ժիւլ Ֆէրրի Երեսփոխանական ժողովոյ ներկայեց Սահմանադրութեան վերաքննութեան ծրագիր մը, յառաջագոյն ծանուցեալ հիմանց համեմատ։

Կը հաւատան թէ Անգլիա դեսպանախորհրդոյ ծրագիրը եգիպտական խնդրոյ սահմանին մէջ չպիտի պահէ բացարձակապէս։

Նիչ (Սերպիա), 23 մայիս

Սրբազական հրամանաւ, Երեսփ. ժողովոյ նախագահ անուանեցաւ Պ. Քուլյունճիչ և դեր-նախագահ Պ. Քրիստիչ։ Թագաւորն անձամբ բացաւ նստաշրջանը։ Բացման ճառին մէջ գոհութեամբ յիշատակուած են անցեալ տարի Թագաւորին այցելութիւնն ի Հանպուրկ և Գերմանիոյ կայսեր կողմէ արտայայտուած բարեկամական ցոյցերն։ Ապա խօսելով Ռօսոլֆ իշխանին ի Պէլգրատ այցելութեան վրայ, Թագաւորը ջերմ խօսքերով երախտագիտութիւն յայտնեց՝ իւր արքունեաց նկատմամբ յայտնուած բարեկամական ցոյցերուն համար։ Ցաւեց թէ օտար տէրութեանց Սերպիոյ հետ լաւ յարաբերութիւններն ո՛րքան օգտակար եղած են երկրին։ Երկաթուղեաց խնդրոյն վրայ, Թագաւորն յիշատակեց թէ Վիէննայի պայմանագրին ապահովեց սերպիական երկաթուղեաց երկարաձգումն դէպի Կ. Պոլիս, Սելանիկ և Արեւմտեան Եւրոպիոյ քաղաքներն։

Ազգին միահամուռ բաղձանաց պատասխանելու համար կառավարութիւնն ծրագրեր պիտի ներկայէ, որք ապագայն և զումարմանց օրէնքներն երկրին իրական պիտոյից պիտի համաձայնեցնեն։ Թագաւորը ժողովոյն յատուկ ուշադրութեան յանձնարարեց եկմական օրէնքներն, և մասնաւորապէս տրոց աւելի արդարացի բաշխման օրէնքն, որով տնտեսական նոր թուական մը պիտի բացուի և կառավարութեան եկամուտները զգալի կերպիւ պիտի աւելնան։

Լոնտոն, 23 մայիս

Երեսփոխանական ժողովոյ մէջ Լորդ Ի. Ֆիձմորիս հարցման մը պատասխանելով, ըսաւ թէ Կորտոն զորավարէն ո և է հեռագիր չէ ընդունուած, այն հեռագրէն զատ՝ որ գրուած է վերջին կայսրտեսարակին մէջ։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ ԳԱՒԱԹԻՈՑ ԳՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 14 Մայիս

ԸՆԹԱՑԻՐ ԱՐԺԵԹՂԹՈՑ

Օսմանեան Թօճսօլիսի

Երէկ երեկոյ զոցուեցաւ.....դէկ.	9	18
Պօրսային զոցուելէն վերջը «	9	18
Երէկ Բերայի մէջ.....	—	
Առաւօտուն բացուեցաւ..... «	9	18 1/2
Լարձրագոյն դին ..... «	9	18 1/2
Նուազագոյն ..... «	9	18 1/2
Կէս օրին ..... «	9	18 1/2
Փոխառութիւն 1863.....Ֆր.	58	
» 1865..... «	54	
» 1869..... «	47	50
» 1873..... «	45	50
Պօնտիւ Թրէզոր.....Անգլ. լիրա	17	
Բուսէլի երկաթուղի.....Ֆր.	45	25
Օսպիկասիոն ոը Բրիորիթէ »	375	—

ԲԱԺՆԵՏՈՒՄՆԵՐ

Սօսիէթէ Ժենէրալ....Անդ. ոսկի	4	—
Բրէտի Ժենէրալ..... Օսմ. լիրա	7	20
Պանք ոը Փօնս (գուբ. կոր.)	6	37
Սօս. Շանժ է վալ... Օսմ. լիրա	3	30
Թրամուէյ ..... « «	3	5
Ինի Փիզ. Եգիպտական	—	
Երէկ Իրիկուն զոցուեցաւ	70	25
Գիշերը գործ չեղաւ	—	
Այս առաւօտ բացուեցաւ..	70	15
Կէս օրին նոյն դին	—	

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՎ

Օսմ. ոսկի..... ՀՂ.	100—	
20 Ֆրանքնոց ..... «	37	25
Անդղ. ոսկի ..... «	110	4
Ֆրիսից ..... «	51	10
Լօլ. Լիրերիալ	90	5
Ռուսլի Թղթադրամ..... «	3	93
Թալեր ..... «	—	
Ֆիորին ..... «	9	05
Մէճ. ոսկ. (ասքր.) ..... «	108	10
Հինգնոց ..... «	102	25
Մէճիտիէ ..... «	100	30
Պղինձ ..... «	730	—
Թղթադրամ..... «	1800	—
Վեցնոց..... «	102	38

(ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ)

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն 24 Մայիս ժամ 5 մ. 15 երեկոյ

Անդ. Փոնսօլիտէ զոցուեցաւ.....	101	7/10
Օսմ « բացուեցաւ.....	8	1/2
« « զոցուեցաւ.....	8	1/2
Օսմ. փոխառութիւն 1865	10	5/8
« « 1869	9	1/2
« « 1871	67	3/4
« « 1872	16	1/2
« « 1873	8	1/2
Խոխառ. 1877.....	80	3/4
Պանք Օթտօման	16	1/8
Ռուսական փոխառ. 73.....	92	1/8
Եգիպտ. միացեալ (իսնիֆիէ)	63	3/8
« առանձն. (բրիվիլէժիէ)	89	1/8
Տայրա Սանիէ	42	1/2
Տօմանիալ (փոխառ. Բօչիլ).....	88	3/8
Հունգ. պարտատոմսք 1877.....	103	
Փոխանակ. Բարիզի վրայ	—	

Վիէննա 24 Մայիս ժ. 4 երեկոյ

Փոխանակ. Լոնտոնի վրայ	122	60
Օսմ. Երկաթուղի	21	20

Բարիզ 24 Մայիս ժ. 3 վ. 45 երեկոյ

Ֆր. Ռանթ 4 1/2 % ..... բաց	107	75
« « 3 % բաց	78	72 1/2
Օսմ. Բօնս. բացուեցաւ	8	55
« « գոցուեցաւ.քրն. կտ.	8	55
Օսմ. փոխառութիւն 1863.....	—	
« « 1865.....	—	
« « 1869.....	48	
« « 1873.....	42	
Օսմ. Երկաթուղի	44	
Օսմ. Էյժիի բաժնեթղթք	569	37 1/2
Պանք Օթտօման	657	50
Երէկ. Լիոնէ	571	25
» Ֆոնսիէ	1526	
Բաժնետոմս Լիոնի (կուբ. կար.)	1237	50
Սուէզի Ջրանցք.....	2103	75
Ռուսական 5% 1877ի	97	3/8
Իտալական Ռանթ.....	96	47 1/2
Արեւ. Ռուս. (Ռիւս Օրիան.).....	—	
Եգիպտական միաց. գոց	320	
Սպանիական (արտաքին).....	61	
Բրիորիթէ թիւրք	381	25
5 % Հելլենական	368	25
Հէք Լոնտրայի վրայ.....	25	20
Օսմ. Էյժիի բաժնեթղթք.....		

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

24 Մայիս ժ. 10 վ. 30 երեկոյ

Ֆրանս. Ռանթ 5 1/2 %.....	107	72 1/2
Օսմ «	—	—
« Երկաթուղի	—	—
Եգիպտական միացեալ.....	—	—

ՀԱՆԴԷՍ ԲԱՑՄԱՆ

Ս. ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱՐԱՆԻ ԶՄԻՒՌՆԻՈՑ

Ինչպէս արդէն տեղւոյս ազգային և օտար լրագիրներու միջոցաւ յայտարարուած էր, տեղի ունեցաւ ներկայ ամսոյս 6/18 ին՝ կիրակի օր կէս օրէն ետք ժամն 2 ին, աղջկանց Նորաշէն վարժարանի բացման հանդէսն փառաւոր շքեղութեամբ։ Այս առթիւ պարզ մ՝ալ պատրաստուած էր ի նպաստ նոյն վարժարանին, որու հոգը պիտի տանէին Հոգատար և Կրթասէր ընկերութիւնք, զայն ըստ կարելւոյն արդիւնաւոր ընելու համար։ Հաստատն Հոգատար ընկերութեան միջոցաւ վարժատան պիտոյից պիտի գործածուէր։

Ամբողջ շէնքն զարդարուած էր դրօնզդոյն ծաղկանց փունջերով ու կանաչագեղ դալարեօք։ Օսմանեան դրօշակն պլեծուկը շարժէր դրան վերեւ։ Բակին մէջ ճակտին վրայ գունաւոր տառերով գրուած էր «Կեցցէ՛ Բարեբարոյ Ազգէն» մեծիմաստ տողն։ իսկ վերի յարկին սրահին արտաքին կողմն ալ նոյնակերպ գրերով «Կեցցէ՛ Սուլթան Համիտ Խան»։ Կախուած էր նաև անդ Նորաշէն վարժարանի հանդանակութեան մասնակցող նուիրատուներու անուանց ցուցակն։

Մեծ սրահն, ուր պիտի կատարուէր Հանդէսն, վայելչագեղ զարդարուած էր. Սուլթանին պատկերն, զոր ծաղկեայ պլոսակ մը կը բոլորէր, սրահին ճակատը կը փայլէր Օսմանեան կրկին դրօշակներու վերեւ։ Զորս սեղաններ սրահին չորս անկիւններն գրաւած էին, որոնցմէ երեքն ալ էին Տիկնայց Հոգատար և Օրիորդաց Կրթասէր ընկերութեան միջոցաւ Հոխսիմեան վարժարանի մէջ պատրաստուած առանձնաշորտերով ու հայ և օտարազգի անձանց նուէրներով։ Իսկ չորրորդն բազմաման անուշեղէններով, ըմպելիներով եւն։ Հինգերորդ սեղան մ՝ալ կար ծաղիկներու և միրգերու համար ուր կը ծախուէին նաև Շնութեան Ցանձնաժողովոյն տեղեկագրեր։ Տիկնայք և Օրիորդք չքեղապէս հագուած սեղաններու առջեւ եռանդագին կ՝աշխատէին ծախելու։ Կանչաչարդ սրահն, իդեալ տեսին զարդն ու պատուանձանն մանչական յատկութիւն մ՝ստացած էին կարծես գնորդներն զէրելու։ Ուսումն. Խորհուրդն ընկերակցութեամբ մի քանի ազդ. ասէր և ազնուախոհ երիտասարդաց ամեն ջանք ի գործ կը դնէր հանդիսին բարեկարգութեան համար։ Ճիշդ էրեքին երաժշտական խումբն կը նուագէր։ Ժամն 2 ի մօտ էր, երբ Սրբազան Առաջնորդն կղերական դասուն ու երդեցիկ մանկանց հետ բակին մէջ կը մտնէր։ Շնութեան Ցանձնաժողովն դիմաւորելով զինք նորակառոյց վարժարանին բանալին յանձնեց ու ըսաւ. —«Սրբազա՛ն Հայր, մեր գործն լրացած է, ահա՝ բանալին Ձեզ կը յանձնենք և Ձեզմով ամբողջ Ազգին։ Դեր. Առաջնորդն օրհնելով զայն, շնորհակալիք յայտնեց այն անձանձիր աշխատանաց համար, որոնք յանձնառու եղած էր նա կամովին ու ազգասիրաբար։ Սրբազան Հայրն սասարկի յուզուած կ՝երեւէր։ Անմիջապէս վերելաւ նա ու իր յատուկ տեղն նստաւ։ Ժամն երկուքն էր. ժողովուրդն յախուռն կը դիմէր հանդիսատեղին։ Քահանայք զգեստաւորուելով Հանդէսն սկսաւ սաղմոսերգութեամբ, որմէ վերջ Ս. Ս. ռաջնորդը խաչակնքելով վարժարանն ու ժողովուրդն, այս կրթական արարողութիւնն վերջ առաւ։ Ժամն երկուք ու կէս կը մնայր, երբ Ցուսնաց Փոխ-Առաջնորդն մի քանի քահանաներու հետ եկաւ, ուստղակի մեր Սրբազան Հօր մօտ երթալով եղբայրական հանդոյր փոխանակեց և իրեն որոշեալ տեղն նստաւ։

Հետզհետէ մինչեւ ժամն 3, հայերէն և այլ լեզուաւ փոքրիկ ոտանաւորներ ու ճառեր կարդացուելէ և դաշնակի ընկերակցութեամբ մի քանի քաղցրահնչիւն երգեր երգուելէ զկնի, հրաւիրեալ պատուաւոր ու բարձրագիր անձանց խուռն բազմութենէ մ՝ետք՝ տեղւոյս կուսակալն ղոր անձամբ հրաւիրելու գացած էր Ուսումնական խորհուրդն, իր կառքով փողոցին մէջ տեսնուեցաւ։ Հիւրընկալներն մինչեւ փողոցին դուռն դիմաւորելու գացին, իսկ Սրբազան Հայրն մինչեւ սանդուղքն գլուխն։ Բարձր. Կուսակալն Համի Նաշիա փաշա, պատկառելի անձնաւորութիւն մը, որու գալուստն ողջունեցաւ Օսմանեան Տարշլ, ներս մտաւ զօրաց հրամանատար Վ.սեմ. Սաչիէ փաշայի հետ և հրաւիրուեցաւ Կայսերական պատկերին ներքև լոյսնոյ իր թեւաթոռի մը վրայ բազմելու։

Հետզհետէ եկան նաև Հրէից Ռաբուլապետը, Գերմանացւոց Հոգեւոր գլուխն և օտարազգի վարժարանաց Տեսուչներն։

Նախ կարդացուեցաւ Հայերէն և յետոյ Գաղղիերէն ճառ մը, շնորհակալութիւն յայտնող առ Ցանձնաժողովն Շինութեան նորաշէն վարժատան, առ Ուսումնական խորհուրդն և առ Սրբազան Հայրն մեր որք անձանձիր աշխատած են՝ միացնելով Նիւթականն բարոյականին, ժամ առաջ այս գեղեցիկ գործն ի կատար հանելու։ Պ. Լասկարի, տեղւոյս հուչակաւոր Ցոյն փաստաբաններէն մին բեմն ելնելով առանձնաբանեց. առանձնութիւն մը՝ զոր ներկայից քուռն ծանփահարութիւնն անշեջելի կընէին յաջախակի։ Պ. Լասկարի բերկրանք ըսաւ թէ Հայերն, որ դաստիարակութեան ու կրթութեան մէջ գգալի կերպիւ յառաջկոչեալ են, կը խոստանան արդարեալ կարեւոր դիրք մը բռնել քաղաքակիրթ ազգաց մէջ։ և այս կը վերագրէր նա Օգոստափառ Սուլթանի կրթասէր յատկութեանց որով կը քաջալերէ իւր հպատակներն կրթական ձեռնարկներու մէջ։ Պ. Լասկարանն խօսքն լրացուց «Կեցցէ՛ Սուլթան» երիցս կրկնելով եռանդագին։ Այսր միջոցին ունկնդիրք Պ. Լասկարիի վերջին խօսքերն քուռն ծանփահարութեամբ մը կընդունէին։ Ցուսնաց Երեւելի դասատուներէն մին եւս՝ Պ. Քարօլիտի հայ գրականութեան վրայ երկարօրէն ճառախօսեց։ Իսկ Ցուսնաց Փոխ-Առաջնորդն և Հրէից Ռաբուլապետն ալ պարագային յարմար փոքրիկ ճառեր խօսեցան։

Կարգն եկաւ մեր Սրբազան Հօր։ Նա իրեն յատուկ պերճախօսութեամբ սկսաւ առանձնաբանել։ Առանձնաբանութիւն մը որ երթալով կ՝ոգեւորէր Շնորհակալիք յայտնեց նա նախ Վեհ. Սուլթանին, այն մասնաւոր ուշադրութեան համար, որու բարիմաթիւ ապացոյցներն կը վայելէ այսօր Հայ ժողովուրդն, որու հովանւոյն ներքև կը պահպանէ իր ազգային իրաւունքներն։ Ցետոյ տեղւոյս կուսակալ՝ Բարձր. Համի Նաշիա փաշայի, որ ինչպէս սովորութիւն ունի միշտ կրթական գործերու մէջ խրախոյս կարդալ Օսմանեան հպատակաց, այս անգամ իսկ բարեհաճած է անձամբ ներկայ գտնուիլ քաջալեր կանչելու համար Ազգիս և հանդիսիս վայելուչ շուք մը տալու։ Հետզհետէ շնորհակալութիւն յայտնեց Ազգային Վարչութեան, Ուսումնական խորհրդոյն, Շինութեան Ցանձնաժողովին, որ գրեթէ երկու տարի անխոնջ աշխատած և արդիւնաւէտ կրթական գործին նպաստած են։ Գործել սիրած են նոքա, այլ ո՛չ լոկ խոստանալ— «Քիչ մ՝առաջ ըսաւ, նա, խօսքն Ուսումնական խորհրդոյն ուղղելով, Ցանձնաժողովն ինձ յանձնեց վարժատանքանային և ինձմով ամբողջ ազգին, ըստ որում ես անոր հոգեւոր հայրն եմ, ես ալ կը յանձնեմ զայն ձեր խնամոց։» Եւ Ս. Հայրն յանձնեց բանային Ուսումն. խորհրդոյ։ Այս պարագայն որ խորհրդաւոր եղաւ՝ յուզեց ամբողջ ժողովուրդն որ սիրաս ուրախագին գոչել։ — «Կեցցէ՛ Սրբազան Հայր, կեցցէ՛ Մեկքիսեդեկ»։

Սոյն միջոցին բարձր. կուսակալն կամենալով պատիւ մ՝ընել սրահին մէջ, Սալիհ փաշայի հետ հետզհետէ ամեն սեղաններն այցելեց։ Տիկնայք և օրիորդք՝ որք այս ուրախահիմ այցելութեան անհամբեր կ՝սպասէին, մեծապէս գոհ եղան։ Այս պարոյրէն վերջ, որ հանգիս հինգ վայրկեան տեւեց, Բարձր. կուսակալն մեկնեցաւ կրկին Օսմանեան Տարշլ։ Խորին շնորհակալութիւն յայտնեց նաև այն համակրական ցոյցերուն համար, զոր ամբողջ ժողովուրդն ըրած էր։—«Այսօր, ըսաւ նա խօսքն Առաջնորդ Հօր ուղղելով, կրկնակի գոհ եմ և ուրախ թէ այս հոյակապ շէնքն և թէ հանդէսն տեսնելուս»։ Խօսքն լրացուցած ժամանակ չեղաւ ուրաւ։—Զեզի նման Առաջնորդներ պարէ՛ն էր։ Բէ՛ Տերութեան ե՛ Բէ՛ Հայ Ազգին։ Նա

ժամն երկուքն էր. ժողովուրդն յախուռն կը դիմէր հանդիսատեղին։ Քահանայք զգեստաւորուելով Հանդէսն սկսաւ սաղմոսերգութեամբ, որմէ վերջ Ս. Ս. ռաջնորդը խաչակնքելով վարժարանն ու ժողովուրդն, այս կրթական արարողութիւնն վերջ առաւ։ Ժամն երկուք ու կէս կը մնայր, երբ Ցուսնաց Փոխ-Առաջնորդն մի քանի քահանաներու հետ եկաւ, ուստղակի մեր Սրբազան Հօր մօտ երթալով եղբայրական հանդոյր փոխանակեց և իրեն որոշեալ տեղն նստաւ։

Հետզհետէ մինչեւ ժամն 3, հայերէն և այլ լեզուաւ փոքրիկ ոտանաւորներ ու ճառեր կարդացուելէ և դաշնակի ընկերակցութեամբ մի քանի քաղցրահնչիւն երգեր երգուելէ զկնի, հրաւիրեալ պատուաւոր ու բարձրագիր անձանց խուռն բազմութենէ մ՝ետք՝ տեղւոյս կուսակալն ղոր անձամբ հրաւիրելու գացած էր Ուսումնական խորհուրդն, իր կառքով փողոցին մէջ տեսնուեցաւ։ Հիւրընկալներն մինչեւ փողոցին դուռն դիմաւորելու գացին, իսկ Սրբազան Հայրն մինչեւ սանդուղքն գլուխն։ Բարձր. Կուսակալն Համի Նաշիա փաշա, պատկառելի անձնաւորութիւն մը, որու գալուստն ողջունեցաւ Օսմանեան Տարշլ, ներս մտաւ զօրաց հ

որքան ատեն որ մնաց մինչ ժպտուն եւ զուարթ կ'երեւէր։

Բարձր. կուսակալին մեկնելէն վերջ կարդացուեցան մի քանի դաղղիերէն ուանդզիերէն ոտանաւորներ ու ճառեր ևս, որոնցմէ եղաւ՝ Ս. Հռիփսիմեան Սանուհիք ըրին փոքրիկ տրամախօսութիւն մը, զոր երկսեռ վարժարանաց տեսուչ՝ Մեծ. Սամուրեան յօրինած էր հանդիսին առթիւ։ Տրամախօսութիւնն կը պատրաստէր օտարասիրութիւնը։

Ցունաց Փոխ-Առաջնորդն և Հրէից Բարեսիրական մեկնելու միջոցին իրենց շնորհակալեաց հաւատիքն մատուցին այն համակրալից ընդունելութեան համար, որով պատուեցին զիրենք։ Ցունաց Առաջնորդն այնքան յուզուած էր, որ գրեթէ կ'արտասուէր։

Ժամը վեցուկէսն էր, սեղաններուն վրայ գտնուածներն կիսովին ծախսուած էին։ Ամենուրեք գոհունակութիւնն և ուրախութիւնն կը տիրէր։ Ժողովրդէն պրդէն ստուար մաս մը մեկնած էր, իսկ մնացողներն մինչ ժամն 7½ դնումն շարունակելով մեկիկ մեկիկ սկսան ցրուիլ։ Մութիւնն հետզհետէ կը տիրէր։ Ժամն ութին այն մեծ սրահն որ երկու ժամ առաջ խուռն բազմութեան մը ընդունարան էր, թափուր ու տխրի կը մնար։

—«Ինչ հասցի՞ր, կը հարցուէր ամեն կողմէ Հոգատարին ու Կրթասէրին»։

—«Երեք հարիւր ոսկի»։

—«Դէ՛ն գէշ գումար մը չէ այդ»։

. . . . . .

Արդ, մեզ կը մնայ մի քանի խօսք յաւելուլ յայտնելու համար մեր խորին շնորհակալիքն նաև Ս. Առաջնորդ Հօր, Աղգ. Վարչութեան Ուսումն. խորհրդին, Հռիփսիմեան վարժարանի տնուհիներ Ցանձնաժողովին, որք ջերմ երկու տարի միահամուռ աշխատեցան կրթութեան այդն հոյակապ տաճարն կառուցանելու համար։ Շնորհակալութիւն Հոգատար ու Կրթասէր ընկերութեանց որք, ինչպէս միշտ վարժարանին հոգն կը տանին, այս անգամ իսկ յանձնառու եղան «Պաղարն» պատրաստել ու կարողացան կլորիկ գումար մը գոյացնել, որով պրոցական բազմատեսակ պիտոյքներն պիտի հոգացուին։ Հիւրընկալուաց Ցանձնաժողովին, որք նախանձախնդիր հանդիսին բարեկարգութեան, հրաւիրելոց հանդիսութեան վրայ կը հսկէին։ Կը փութանք այն Ցանձնաժողովին ազնուասոյն անդամց անուանքն, որք են Պ. Պ. Գալուստ Մարկոսքեան, Ռուբէն Ազազարեան, Պ. Տիլպերեան և Զարեհ Թաղիադեան, ասոր յիշատակել, յուսալով որ այս կարող է իրենց ազգասիրական զգացմանց մի նոր ապացոյցն ըլլալ։ Շնորհակալ թիւն վերջապէս այն ամեն կրթասէր արանց ու կանանց, որք մասնակից գտնուեցան վարժարանի չինութեան։

Այժմ որ վարժարանի գործն ևս այսպէս յաջողութեամբ աւարտեցաւ, կայ միթէ ասկէ աւելի զօրաւոր պատասխան մը այն խմբակին որ ամեն դաւ կը նիւթէ Վարչութիւնն վնասացնելու ու կը նպրտի դայն հրաժարել (՝.՝.՝.) տալ—յանդգնելով անգործ անուանել զանի—և այսպէսով իր ակնկալած վարդ ադոյն ապարէզն (՝.) բանալ իր առջև։

Թո՛ղ դասատէր հեղինակներն մնածեն։

ՀԱՅԿ

Զմիւռնիոյ, 7 մայիս 1884

ՆՈՒՊԱՐԵԱՆ, ԲԱՌԱՐԱՆ ՎԱՃԵՐՈՐՈՒ ՑՈՒՑԱԿ ԲԱՌԱՆՈՐԴԱՑ

Տեարք

Նախորդ ցուցակի գումար 228 բաժին, Գուիտոն տը Լուսինեան (Բարիզ) 2 բաժ. Գ. Շապլորով (Գոլիս) 3, Զարեհ Տիլպէր (Գիոս) 3, Կարապետ Աբջահեան (Գոլիս) 1, Մկրտիչ Ասատուրեանց (Ռուսատան) 1, Միհրան Բաբաշեան 1, Աբրահամ Գերդամլեան 1, Եղբարք Մարութեան 1, Կ. Մրքելեան 1, Յովսէփ Ճերմակեան 1, Խաչատուր Եղիսեան 1 Լ. Եդուարդ Մուրատեան (Սամսուն) 2, Յակոբ Շահինեան 1, Գրիգոր Շնորհաւորեան 1, Խաչիկ Ղ. Պողոսեան 1, Գաբրիէլ Ասաքերեան 1, Աղէքսանդր Ինճէճիկեան 1, Ստեփան Թիւրապեան 1, Մուրատ Խերեան 1, Գրիգորիկ Հալաբեան 1, Տրդատ Տէր Թովմասեան 1, ընդամենը 257 բաժին։

ԱՑԼ ԵՒ ԱՑԼՔ

Աւելի երկարելէն է Զինաստան. — Բաւական ժամանակէ ի վեր չինական կառավարութիւնը մտադիր էր իւր երկրին մէջ նաեւ երկաթուղեաց գործածութիւնը ընդհանրացնել։ Արդարեւ եթէ այս խորհուրդն գործադրուէր, մեծ մլամ մը պիտի տայր վաճառականութեան յառաջացման, զի երկաթուղիք երկրի մը մասերը միմեանց հետ յարաբերութեան մէջ կը դնեն, ամենուրեք հաղորդակցութեանց դռներ կը բանան, երկիր մը կը ծանօթացնեն իւր դրացի ազգաց, ի մի բան՝ ազգի մը քաղաքակրթութեան զարգացման յոյժ կը նպաստեն։

Մինչեւ ցարդ Զինաստանի մէջ երկաթուղեաց գոյութեան գլխաւոր պատճառն եղած է ռամիկ ժողովրդն որ չուզեր ծանօթացնել իւր երկրին արտադրութիւնքը և արուեստից գաղտնիքները Եւրոպացւոց՝ արգիլելով օտարաց մուտքն իսկ ի Զինաստան։

Մի քանի տարի յառաջ Անգլիայիք որոշեցին Ու-Սուչի քաղաքը Շանկ-Հաիի հետ միացնել երկաթուղւոյ գծով մը որոյ երկայնութիւնը պիտի լինէր 15 քիլոմէթր։ Այս դժուարին խորհուրդը թէպէտև յառաջ տարուեցաւ, սակայն արդիւնք մը չունեցաւ որովհետեւ երկաթուղւոյ շինութենէն 16 ամիս վերջն Մանտարինք զայրացան կառավարութեան դէմ և քանդեցին վերոյիշեալ ուղին առարկելով թէ իրենց երկիրը երկաթուղւոյ պէտքն չունի և թէ Զինացիք այդպիսի սատանայական ՝.՝.՝ գործիքներու կարեւորութիւն իսկ չեն տար։ Ինչպիսի՛ տարօրինակ զուգադիպութիւն. Լինեւտասներորդ դարու մէջ լուսաւորեալ Եւրոպա որ գիտութեանց և ուսմանց կարեւորութիւնը կը քարոզէ նորանոր գիւտերու մնունդ տալով, անչուշտ կը ծիծաղի երկաթուղին մերժող ու արհամարհող Զինաստանին վրայ։

Ըստ Նորին Զէր-Հէ-լոի, չինական կառավարութիւնը որոշած է հանրակ ժողովրդեան կամաց ի մտոյ երկաթուղիներ հաստատել երկնային կայսրութեան մէջ։ Այնպէս կ'ըսուի թէ արդի կայսրն, իւր հօրեղբօրորդի Զուն Իշխանին արտօնութիւն տուած է առաջին երկաթուղւոյն շինութեան համար որ Թէքինէն պիտի մեկնի դէպ ի Զինաստանի արեւմտեան կողմերը։

Մ. Մ.

ՕԳՏԱԿԱՐ ԽՐԱՏ ՄԸ

Հոլոսաց շուշանք, շուշան մայիսի, ծաղկած է այժմ։ Ժողովեցէք հոյլ մը այդ ծաղկանց, պարփակեցէք կարմիր վարդերու չրջանակի մը մէջ, և ծածկեցէք դարձեալ շուշանին նիրհակաձեւ տերեւներովն և կոնենոյը հիանալի փունջ մը։ Հոլոսաց շուշանը վաղաթարշամ երիզանութեան տիպարն է, և այն վարդերու դասէն՝ որք առաւօտու մը չպիտ կեանք կունենան։

Խատգիւղ 12 Մայիս

Մեծապատիւ Խմբագիր Տէր

Թարգիս Ընթերցասիրաց ընկերութեան, 1883 Մարտ 1էն մինչեւ 1884 յվերջ Փետր. հետեւեալ եկամտին ունեցած է։

Մասն	Դր.	Փ.
Նախորդ տարուընէ մնացած գոյք և դրամ	3,152	
Շաբաթավճարներէ	5,078	20
Նուէրք և նուիրատուներէ	859	
Թատրոն և այլ հասոյթք	1,598	
	10,687	20

Եկ	Դր.	Փ.
Օտտուկ ծախք ընկերութ.	318	20
Գրական պիտոյք և թղթիք	2,949	10
Զգեստաշինութիւն 1883 տարւոյ	1,757	
Հոգաբարձութեան և այլոց տրուած նուէրք	215	
Մնացուկը գործածելի	958	20
» պահեստի	2,386	30
Պահանջք	1,319	
Թանգարան և գրքեանք	733	20
	10,687	20

Բաց ասելի պարտ անձին կը համարիմ յիշել թէ Գործ. Ժողովս այս տարի Զատկական ոտնի առթիւ 20 տղու մէկ մէկ ձեռք զգեստ շինած է։ Այս առթիւ կը փութամ հրապարակաւ մեր խորին շնորհակալութիւնքն յայտնել ամէն անոնց՝ որք ընկերութեանս հաստատումն ի վեր բարեհաճած են և կը բարեհաճին քաջալերել, և յոյս մեծ ունիմք որ ցարդ չը մատակարարեալ ևս յետ այսմ իրենց ձեռնտուութիւնն չպիտի պակասէ ընկերութեանս, յօգուտ անօգ և անուս Հայ մանկտւոյն։

Խնդրելով, Մեծ. Խմբագիր, որ բարեհաճիք Աբեւելքի մօտակայ թերթերն միոյն մէջ այն դիրն հրատարակել։ Մնամք խորին յարգանօք

Ի դիմաց Գործ. Ժող.

Աստեղապիր՝ Վ. Աստեղապետ

Ս. Ց. ԳԼՐԳԻՐԵԱՆ Կ. ԴԱՐԻԵԼԵԱՆ

ՇԻՐՊԷԹԻ ԹԱՏՐԻԷՅԻ

ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ

1884 ՄԱՅԻՍ ԱՄՍՈՒ

(Բաց ի Կիրակի օրերէն) Եւրոպական եղբարց կամարէ Լէնոյ շրջենասոյց Երբեւեկումներուն ժամերը

ժ.		ք.
11 30	Եկեղեցական Արեւելագիտական Գեղարուեստքերէ Թարգմանիչ Նենիքեան	17
	(պիտի հաղորդակցի)	
12 5	Եկեղեցական Ամենիա Միրկեան Գայտաճքէան Ր. Հիսար Գեղեաք	25
	(Արեւմտեան գիծի շրջենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	
12 45	Ր. և Ա. Գալաթ Եկեղեցական Արեւելագիտական Գեղարուեստքերէ Թարգմանիչ Նենիքեան	32
	(շրջենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	
1 35	Եկեղեցական Ամենիա Միրկեան Գայտաճքէան Ր. Հիսար Գեղեաք	34
	(Արեւմտեան գիծի շրջենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	
2 15	Եկեղեցական Արեւելագիտական Գեղարուեստքերէ Թարգմանիչ Եկեղեցական Ամենիա Միրկեան Գայտաճքէան Ր. Հիսար Գեղեաք	21
	(Արեւմտեան գիծի շրջենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	
4 15	Եկեղեցական Արեւելագիտական Գեղարուեստքերէ Թարգմանիչ Եկեղեցական Ամենիա Միրկեան Գայտաճքէան Ր. Հիսար Գեղեաք Արեւմտեան Գուզելճէմ Օրթաքէան Գեղեքթաշ	33
6 15	Եկեղեցական Արեւելագիտական Գեղարուեստքերէ Թարգմանիչ Գեղեաք Բարաճանճէ Եկեղեցական Գանդիլի Ա. և Ա. Հիսար Գանդիլի Արեւմտեան Զէյնէլէէան Գեղարուեստական Օրթաքէան Գուզելճէմեան Գեղեքթաշ Իւսկիւտար	4
8 15	Ա. և Ր. Գալաթ Եկեղեցական Արեւելագիտական Գեղարուեստքերէ Թարգմանիչ Գեղեաք Եկեղեցական Միրկեան Գայտաճքէան Ր. Հիսար Գեղեաք Արեւմտեան Գուզելճէմ Օրթաքէան Գեղեքթաշ	20
	(ուրբաթ օրերը Ամենիա պիտի հանգիստ)	
10 —	Մեղարպուրնեան Գեղարուեստքերէ Թարգմանիչ Եկեղեցական Միրկեան Ր. Հիսար Արեւմտեան Գեղեքթաշ (ուրբաթ օրերը Գեղեաք)	34

Արեւմտեան Գիծի Կոմարքէն Լէնոյ շրջենասոյց Ժամերը

10 45	Գեղեաք Արեւմտեան Գուզելճէմ Օրթաքէան Գեղեքթաշ	33
11 30	Գեղեաք Արեւմտեան Գուզելճէմ Օրթաքէան Գեղեքթաշ	21
12 10	Արեւմտեան Գուզելճէմ Օրթաքէան Գեղեքթաշ	4
12 40	Գեղեաք Արեւմտեան Գուզելճէմ Օրթաքէան Գեղեքթաշ Գալաթաշ	33
1 30	Արեւմտեան Գուզելճէմ Օրթաքէան Գեղեքթաշ	23
2 10	Գեղեաք Արեւմտեան Գուզելճէմ Օրթաքէան Գեղեքթաշ Գալաթաշ	17
3 —	Արեւմտեան Գուզելճէմ Օրթաքէան Գեղեքթաշ	32
3 30	Գեղեաք Արեւմտեան Գուզելճէմ Օրթաքէան Գեղեքթաշ	23
4 15	Արեւմտեան Գուզելճէմ Օրթաքէան Գեղեքթաշ Գալաթաշ	17
10 50	Հիսարէն ուղղակի կամուրջ	25
11 10	Գեղեաքէն ուղղակի կամուրջ	4

Արեւելեան Եզերքէն Կոմարքէ Լէնոյ շրջենասոյց Ժամերը

11 —	Վանիքէյ Զէնկիլճէյ Գեղարուեստական Գալաթաշ	34
11 30	Գեղյոզ Բարաճանճէ Ր. Բարաճանիլ Գանդճա Ա. Հիսար Գանդիլի (Գանդիլիի շրջենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	23
12 5	Գանդիլի Վանիքէյ Զէնկիլճէյ Գեղարուեստական	22
1 15	Գանդիլի Վանիքէյ Զէնկիլճէյ Գեղարուեստական	2
1 30	Գեղեաքէ Թարգիա Գեղյոզ Բարաճանճէ Ա. Հիսար Գանդիլի (Գանդիլիի շրջենաւին հետ պիտի հաղորդակցի և ուրբաթ օրերը Վանիքէյ Զէնկիլճէյ Գեղարուեստական Իւսկիւտար)	20
2 30	Գանդիլի Վանիքէյ Զէնկիլճէյ Գեղարուեստական Իւսկիւտար (բացի ուրբաթէն)	22
3 30	Գանդիլի Վանիքէյ Զէնկիլճէյ Գեղարուեստական Գեղեաք	2
4 15	Գեղյոզ Բարաճանճէ Ր. Բարաճանիլ Գանդճա Ա. Հիսար Գանդիլի Վանիքէյ Զէնկիլճէյ Գեղարուեստական	25
8 45	Գեղեաքէ Թարգիա Գեղյոզ Բարաճանճէ Գանդճա Ա. Հիսար Գանդիլի Վանիքէյ Զէնկիլճէյ Գեղարուեստական Իւսկիւտար (ուրբաթ օրերը Ր. Բարաճանիլ)	22
10 30	Գանդիլիէն ուղղակի կամուրջ	23

(Բաց ի Կիրակի օրերէն) Կոմարքէն Եւրոպական Եզերք Երբեւեկող շրջենասոյց Ժամերը

12 45	Գեղեաքէ Օրթաքէան Արեւմտեան Ր. Հիսար Մերկեան Նենիքեան Թարգիա Գեղեքէ Մեղարպուրնու Նենիքեան	21
1 30	Գալաթաշ Իւսկիւտար Գեղեքթաշ Գուզելճէնաք Օրթաքէան Գեղեքթաշ Զէնկիլճէյ Արեւմտեան Գանդիլի Ա. և Ր. Հիսար Գանդճա Մերկեան Նենիքեան Բարաճանճէ Գեղյոզ Թարգիա Գեղեքէ Մեղարպուրնու Նենիքեան	4
2 30	Գեղեաքթաշ Օրթաքէան Գուզելճէնաք Արեւմտեան Գեղեք Ր. Հիսար Մերկեան Նենիքեան Թարգիա Գեղեքէ Մեղարպուրնու Նենիքեան	33
5 —	Գալաթաշ Գեղեքթաշ Օրթաքէան Գուզելճէնաք Արեւմտեան Գեղեք Ր. Հիսար Գայտաճքէան Եմիրկեան Ամենիա Նենիքեան Գեղյոզ Թարգիա Գեղեքէ Մեղարպուրնու Նենիքեան Գալաթաշ և Գալանդեր	20
6 45	Իւսկիւտար Գեղեքթաշ Գուզելճէնաք Օրթաքէան Գեղեքէ Զէնկիլճէյ Արեւմտեան Գանդիլի Ր. Հիսար Գանդճա Մերկեան Նենիքեան Թարգիա Գեղեքէ	22
8 15	Գեղեքթաշ Օրթաքէան Արեւմտեան Գեղեք Ր. Հիսար Մերկեան Նենիքեան Թարգիա Գեղեքէ Մեղարպուրնու	34
10 30	Ր. Հիսար Գայտաճքէան Մերկեան Ամենիա Նենիքեան Թարգիա Գեղեքէ Մեղարպուրնու Նենիքեան	32
11 10	Նենիքեան Թարգիա Գեղեքէ Մեղարպուրնու Նենիքեան	20
11 30	Գեղեաք Ր. Հիսար Գայտաճքէան Մերկեան Ամենիա Նենիքեան	25

Կոմարքէն Արեւելեան Երբեւեկող շրջենասոյց Ժամերը

12 —	Ուղղակի Գեղեք	33
1 —	Ուղղակի Արեւմտեան	23
1 30	Ուղղակի Գեղեք	17
2 30	Ուղղակի Արեւմտեան	32
3 —	Ուղղակի Գեղեք	23
3 45	Ուղղակի Արեւմտեան	17
9 50	Գեղեքթաշ Օրթաքէան Գուզելճէմ Արեւմտեան Գեղեք Ր. Հիսար (Վասքոր կնոջ շրջենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	25
10 30	Գեղեքթաշ Օրթաքէան Գուզելճէմ Արեւմտեան Գեղեք	4
11 5	Գալաթաշ Գեղեքթաշ Օրթաքէան Գուզելճէմ Արեւմտեան Գեղեք (Նենիքեան շրջենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	22
11 45	Գեղեքթաշ Օրթաքէան Գուզելճէմ Արեւմտեան Գեղեք	34
12 —	Գեղեքթաշ Օրթաքէան Գուզելճէմ Արեւմտեան	4

Կոմարքէն Ասիական Եզերք Երբեւեկող շրջենասոյց Ժամերը

12 —	Իւսկիւտար Գուզելճէնաք Գեղարուեստական Զէնկիլճէյ Վանիքէյ Ա. Հիսար Գանդճա Գեղյոզ Նենիքեան	34
12 45	Ուղղակի Գանդիլի	2
2 —	Ուղղակի Գանդիլի (բացի ուրբաթ օրերէ)	22
2 45	Իւսկիւտար Գուզելճէնաք Գեղարուեստական Զէնկիլճէյ Վանիքէյ Գանդիլի Ա. Հիսար Գանդճա Բարաճանճէ Գեղյոզ (ուրբաթ օրերը Ր. Բարաճանիլ)	25
3 —	Ուղղակի Գանդիլի	2
9 30	Գալաթաշ Գեղեքթաշ Գուզելճէնաք Գեղարուեստական Զէնկիլճէյ Վանիքէյ Գանդիլի (Գանդիլիի գացող շրջենաւին հետ պիտի հաղորդակցի)	28
10 15	Գանդիլի Ա. Հիսար Գանդճա Ինքնաքարշ Բարաճանճէ Գեղյոզ Թարգիա Մեղարպուրնու Նու Գալանդեր	17
10 40	Գեղեքթաշ Գուզելճէնաք Գեղարուեստական Զէնկիլճէյ Վանիքէյ Գանդիլի (Գանդիլիի Նուամատոյցը Գեղյոզի շրջենաւին հետ պիտի հաղորդուի)	33
11 10	Գանդիլի Ա. Հիսար Գանդճա Ր. Բարամանճալի Բարաճանճէնէ Գեղյոզ	23
11 40	Գալաթաշ Գուզելճէնաք Գեղարուեստական Զէնկիլճէյ Վանիքէյ	21

Ամեն ուրբաթ շրջենաւ մը կամուրջէն ժամը 3 45ին մեկնելով Գեղեքթաշ Օրթաքէյ Գուզելճէմ Արեւմտեան Գեղեք Ր. Հիսար Մերկեան Նենիքեան Թարգիա Գեղեքէ և Մեղարպուրնու պիտի հանդիպի և անոնց ժամը 5 30ին մեկնելով և յետիկ նաւամատոյցները հանդիպելով պիտի դառնայ ի կամուրջ։

ԻՍԿԻԻՏԱՐ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

ԲԱՑ Ի ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐԷՆ

ԻՍԿԻԻՏԱՐԷՆ ԿԱՄՈՒՐՋ		ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ ԻՍԿԻԻՏԱՐ	
11 —	6 20 Գեշիք	11 25	7 —
11 45	7 —	12 — Գէշիք*	8 45
12 30	8 10 Գեշիք	12 45	9 — Գեշիք
1 —	9 —	1 15	9 30
1 30	9 45	1 50	10 — Գեշիք
2 —	10 — Գեշիք	2 20	10 25 Գէշիք*
2 30	10 30	2 55	10 45
3 10	10 40	3 30	11 5
3 45	11 5	4 — Գեշիք	11 25
4 30	11 25	4 45	11 50
5 5 Գեշիք	11 45 Գէշիք*	5 30	12 5
5 45	12 5	6 — Գեշիք	12 5 Գէշիք*

(* Այս շրջենաւները Հրէից ամենուն չպիտի երթեւեկեն)

ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐԸ

ԻՍԿԻԻՏԱՐԷՆ ԿԱՄՈՒՐՋ		ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ ԻՍԿԻԻՏԱՐ	
11 15	— —	11 10	— —
12 —	7 —	11 55	7 —
12 45	8 10 Գեշիք	12 40	8 15
1 30	8 40	1 25	8 50 Գեշիք
2 15	9 25	2 10	9 20
3 —	9 50	2 55	10 — Գեշիք
3 45	10 30	3 30	10 35
4 20	11 —	4 10 Գեշիք	11 5
5 10 Գեշիք	11 25 Գեշիք	4 55	11 35
5 45	12 5	5 40	12 5
6 20 Գեշիք	— —	6 15 Գեշիք	— —

ՀԱՐԼՄ ԻՍԿԷԼԷՍԻ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

ԲԱՑ Ի ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐԷՆ

2 — Հարեւէն Սալանճաք (բաց ի կիրակի օրերէն)
3 30 Հարեւէն Սալանճաք
11 — Հարեւէն Սալանճաք
1 45 Կամուրջէն Հարեւմ Սալանճաք (բաց ի կիրակի օրերէն)
3 15 Կամուրջէն Հարեւմ ամենի Սալանճաք
10 45 Կամուրջէն Հարեւմ ամենի Սալանճաք

ԻՍԿԻԻՏԱՐ ՍԻՐԷԼՃԻ ԻՍԿԷԼԷ ԵՒ ԳԱԼԱԹԱՅԻ ՄԻՋԵՒ ԿԱՌԱՎԱՐՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

2 45 Իւսկիւտարէն Գալաթաշ Մերկէզի
4 — Իւսկիւտարէն Մերկէզի
10 — Իւսկիւտարէն Մերկէզի
11 15 Իւսկիւտարէն Գալաթաշ
3 15 Մերկէզիէն Իւսկիւտար
4 45 Մերկէզիէն Գալաթաշ Իւսկիւտար
10 45 Մերկէզիէն Իւսկիւտար
11 30 Գալաթաշէն Իւսկիւտար

ԻԼԱՆ

Մանող Անկէլինին Բուսիա տեվիթի թէպասաղնեան Նիքոլա Ղարագալեան ալան տէ յունը մանքիւ մէսիին թէպվիրեսի իչուն Սարբեարտէ եէնի մանգալեատ տէ օրանինճի եէնի սօգագատ պիր թարաքը տուվարճը Դօսթի արսաբը վէ իրի թարաքը Միրասեէտի օղլու Օհաննէս ադա արսաբ, վէ թարաքը բաղի մէգբիր սօգագ իլէ մահուսա ան եիւչ նօմերօ իլէ մուրագդամ օլուպ, թանմիւնէն սէքսան զբրա արսա իւզերինէ Լէպիի իրի օտա իլէ հէնուզ իրմայ օլմամմշ տիկէր պիր օտա վէ պիր սուֆրա վէ գրրդ զբրա մբգոտարը պաղչէի միչիմէ պիր պաղ ախչագ խաչատ միթեսարրֆ օլարդը նբարֆ հիսէ թարիիբ իլա տէն իթիբարէն ան պէչ կիւն սոնրա մէվդիի միզայէտէ գ օրրլանճաղնեան իշիիրայէ թարիպ օլանլէրին վէ տահա գ'յատէ մուլումաթ ալմագ իսթէ լէյնլէրին մահքէմէի թիճարէթի իճրա տայրիէսինէ միւրաճաաթի իլէմէլէրի իլան օլաւնուր։

300 մայիս 10

ԱԲՐԱՀԱՄ ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ

ՄԻՄՄԱՐԻՍԷԻ ԻՄԼԱ

Ի Պոս Լոբթարաց

Օսմանեան լեզուին ուղղագրութիւնը դիւրին եղանակաւ մը սովրելու համար պատրաստուած է այն գասագիրքը։ Կը գտնուի բոլոր գրավաճառաց քով ի գին 3 գահեկան։

ԱԶԴ

Ընտանիք մը կայ, որոյ հայրը Ազգին բազմաչխատ և արդիւնաւոր գասատուներէն մին է, և որոյ անդամք կարող են Երկսեռ վարժարանի մը ուսանելեաց գրեթէ մեծագոյն մասն աւանդել, և մայրաբար գիր և ընթիր ասպնեգործութիւն ալ սովրեցնել։ Կը յուսացուի թէ այն ընտանիքն կրնայ օգտակար լինիլ գաւառի մը։

Գէաք ունեցողը կը հրաւիրուի առխմագրութիւն լրագրոյս։

ԼԱՆԷԹԼԻ ԳՐՔ

ՄԻՒԹԼԷՐՃԻՄԻ Ց. ԱԴԱՄԵԱՆ

(Թերգմանը Լէֆեար Ռիֆրէսոնդան Էրոճ)

Էմիլ Բիշպուրկուն իշպու տիպէր թէէլիֆքէրատ։ի պուլունան հիքեայէ պալատէ մուհարբեր զաղէթատա բէյ տէր բէյ տերճինտէն սօնրա, այրըճա վէ իբի ճիլտէ միւնգասէմ թապ օլունուպ եէնը դատարէմիզէ թէէրը օլունտուզունտան, քիթապը մէգբիր ճիմմէ քիմմաքը տիւ քեանարքնտա վէ պազը դաղէթա սայրճքլարնտա վէ պայլրճա քիթապը մէգբիրին իտարէսինի տէր էօհտէ իմմիշ պուլունան Պահճէ գաբուսունտա Ազամեան Յակոբ աղանին օուճի տիւքեանընտա պէհէր ճիլտի 10 ար ղուրուշա ֆիրուխթ օլունուր։

ԴԱՐՆԱՆ ՄԻ ԱՄՈՒՍ

ՆՈՐԱՎԷՆ

Գրեց. Օր. Մ. Ռ.

Զմիւռնիա, Տպագրութիւն Մ. Մանուքեան։ Լը գտնուի Պոլսոյ Հայ գրավաճառաց քով։

ԾԱՂԻԿ

ԱՐԴԻ ՄԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Երէ՛ց-Էրէց

ԵՂԻՍԱՁՈՐ ՄՈՒՐՍԱՏԵԱՆ

Ի պէտս վարժարանաց

Այս գասագիրքը՝ աշխարհիկ լեզուի ընտրելագոյն հեղինակներու մէջէն գեղեցիկ հատուածները իրենց պարունակած բոլոր քերականական, գրագիտական, դիպարանական, պատմական, աշխարհագրական և այլ գիտութիւններով աշակերտաց ընծայելով՝ մէկ հատիկ գիրքին մէջն է Հայ լեզուն և գրականութիւնը ուսումնարանի գրեթէ բոլոր կարգաց ուսուցանելու և ազատելու ազգային մանրամասն միաբեր տարիներով զրաղեցնող ուշադրութեան անօգուտ և սպասիչ գրութիւնէն։

Բոլոր կարող գասատուաց ուշադրութիւնը կը հրաւիրուի այս նոր գործին վրայ։

Գին 8 զրշ.

Կեդրոնատեղին Արամեան և Դավաֆեան գրատունները։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳԵՂԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Հայկան «Ինքնաբուխ «Փարիզեան տպագրութիւնս» ժամանակէ մի վեր սպառած լինելով այս անգամ նորա զգալի պակասն լեցնելու առաջադրութեամբ հրատարակուած է «Հայկական գեղագրութիւնս» յորում կամփոխուն գործածական և զարդարուն ամենատակ գրեր նաեւ ֆրանսերէն գաղաղան տեսակ գրեր՝ իբրեւ կարեւոր յաւելուած։

Հակառակ թղթին ապուութեան և փամպրութեան մասին տարուած մեծ խնամոց՝ խիստ աժան գնով կը վաճառուի 5 գրշ.։

Կը գտնուի մասնաւորապէս Արամեան և Դավաֆեան գրատուներն։

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

Թ. ԹԷՐԶԵԱՆ

ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆ

ԳԱ ԿԵՐԱՍՈՒ Դ

Գին 3 գահեկան

Վարժարանաց և շատ գնողներու համար մասնաւոր զեղչ կը լինի։

Կը գտնուի ամեն գրավաճառաց քով։ Կեդրոնատեղին է Հայոց Միացեալ ընկերութեանց դրատունն։

Կալամա, Կէօչ-ալլու խան թիւ 12։

Այս գասագրքին վաճառումէն գոյացած շահուն մի մասը Հայոց Միացեալ ընկերութեանց յատկացեալ է։

ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

Ի ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

Գրեց.

Գրէգոր Զէլինկիրեան

Կը ծախուի Ց. Զինճիրճեան գրատուն Մահմուտ փաշա թիւ 239։

Գին 10 գահեկան

Կը գտնուի նաև Բերա վէյսի գրատունը։

ՄԱՏԵՆԱԳԱՐԱՆ ԺՈՂՈՎՐԴԵԱՆ

(Տօմ. Մ. Բ. Խրիմեան Հայրիկ)

ՀԱՏՈՐ ԺԳ.

Յունուար, Փետրուար և Մարտ

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ, ԵՒ ԿԵԱՆՔ ԳԱՒԱՌԱՑԻ ԱՋԳԱՑՈՒՄՆ

Ա. բոլոնատէր, Ս. ՏՈՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՋԱՐԵՀ
Զէյթունեան, Փիրուզեանի փողոց, թիւ 41